СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 15-го Жовтня, 1903. Число 42. — Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, October 15, 1903. No. 42.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень

15	Ч.	Кипріяна, Юстины
16	П.	Діонизія
17	С.	Єротея
18	Н.	19 по Сош. Харитины
19	П.	Томы ап.
20	В.	Сергія і Вакха
21	С.	Пелагіи

Въ Октобрѣ безъ вступного приймае ся новыхъ членôвъ до „Рус. Нар. Союза“ въ вѣцѣ до 35 лѣтъ; а за пôвъ вступного въ вѣцѣ вôдъ 35 до 45 лѣтъ и то вô всѣхъ Вôддѣлахъ „Союза“! Хто еще не належить нехай приступае до „Союза“, бо нѣхто не знае, яка кого доля чекае!!

— **До** членôвъ бр. Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa. Не йдѣть до Whitney, Pa. бо тамъ роботу трудно достати. Всѣхъ членôвъ братства Трехъ Святителѣвъ, вôддѣлъ Союза 35, взываю, щобы чимъ скорше подали менѣ свои адресы и заслали свое мѣсячне. Моя адреса теперь така Peter Zawada, New Derry, Pa. No 1.. Зъ Whitney, Pa. мусѣвъ я ся перенести, бо тамъ робота застановлена.

Петро Завада, секретарь.

— **„Рускій** народе! У слозѣ — сила!“

Такими словами починае ся вôдозва комітету для будовы руско-народного театру у Львовѣ, якою вôзвано весь народъ, щобы складавъ добровôльнӣ жертвы на сю цѣль. У вôдозвѣ сказано, що кождый живый и культурный народъ мае свою святиню живого слова, себто театръ, кождый видить, що се конечнӣ условя его розвою, лишень народъ, що въ 30. міліонахъ заселивъ Русь-Украину, не спромôгъ ся доси здвигнути святиню драматичнôй штуцѣ. Пора отже взяти ся до сего. — Комітетъ кôнчить свою вôдозву такъ: „Народный рускій театръ у Львовѣ мусить бути дѣломъ усього народа! Выходячи зъ того заснoвку, мы закупили найкрасшу площу у Львовѣ, а теперь приступаемо до збираня жертвъ на саму будôвлю. Переконанӣ, що наше дѣло — се горяче бажане усѣхъ земляковъ, надѣемось, що цѣлый народъ поспѣшить зъ обильными датками на будову народного театру.

Датки просимо надсылати до „Краевого Союза кредитового“ на книжочку ч. 800“.

Пôдъ вôдозвою подписанӣ найвызначнѣйшӣ Русины.

— **О.** Вас. Гривнякъ зъ Нараева въ Галичинѣ, приѣхавъ въ Суботу кораблемъ Кампанія до Спол. Державъ и обôйме одну зъ тутешныхъ рускихъ парохій.

— **Тайна** поліція вôдкрыла въ становôй вязницѣ въ Філаделфіи, Па. фабрику фальшивыхъ грошей и тайну гуральню. Вязнѣ фабрикували горѣвку и грошѣ тай жили собѣ мовь пирôгъ у маслѣ...

— **Славный** парискій институтъ Пастера, основаный въ 1886 роцѣ для лѣченя людей покусаныхъ скажеными звѣрятами, оголосивъ недавно найновѣйшій звѣтъ, зъ якого дознаемо ся, що сей институтъ спасъ доси жите 27 тыс. 887 особамъ, на 28 тыс. 91 всѣхъ осôбъ лѣченыхъ у него.

— **Страшный** гураґанъ перелетѣвъ минувшого тыжня понадъ державою Мічіґанъ, Висконзінъ и Мінесотою тай всюда полишивъ страшнӣ наслѣдки. Мѣжь иншими знищивъ вôнъ въ Мінесотѣ цѣле мѣсточко Вашинґтонъ, въ Мічіґанъ бôльшу половину оселѣ Ивенъ, а у Вісконзінъ оселю Индепенденсъ. Вѣтеръ валивъ домы и будинки, вырывавъ дерева, ломавъ телеґрафічнӣ стовпы, нищивъ мосты и кругомъ сѣявъ руину. Около 10 осôбъ втратило при тôмъ жите а кôлькадесять було покалѣченыхъ.

— **Русины** въ Вініпеґу, Канада, будують нову церковь; невдовзѣ буда докôнчена.

— **Ходить** чутка, що Серафимъ мае высвятити еще 20 попôвъ для Канады.

— **Доносять** намъ, що въ Вініпеґу, въ Канадѣ, вôдъ 15 Октобра с. р. мае стати выходити руска часопись „Воля“.

— **Въ** Сѣчню 1904 мае вôдбутись въ Канадѣ велике народне руске вѣче въ справахъ рускои церкви и другихъ важныхъ справахъ.

— **Сего** року незвычайно зародила бавовна. Єи збôръ обчисляють загаломъ на 11 міліонôвъ белъ, котрӣ принесуть плянтаторамъ 500 міліонôвъ долярôвъ.

— **Ватага** циганôвъ хотѣла onогды въ ночи обôкрасти костелъ бароновои Сенейчки въ Батянъ, земплиньскои стол. на Угорщинѣ, але слуги угледѣли ихъ при крадѣжи и почали стрѣляти до нихъ. Трехъ циганôвъ було при тôмъ тяжко раненыхъ, такъ що померли на другій день.

— **Жертвою** саранчѣ упало въ російскôмъ транскаспійскôмъ краю около 2 міліоны 200 тысячь морґôвъ огородовины и розличного збôжа. Саранча появила ся тамъ въ такôй скôлькости, що коли летить, то на кôлька миль довкруги заступае сонце, тожь нѣчо дивного, що и шкода заподѣяна нею е величезна.

— **Оденъ** Американець зъ Ансоніи, Кон. зъѣвъ 4 фунты доброи печенѣ, выпивъ 10 квартъ пива, закуривъ 10-центового циґара, а опосля взявъ бритву и... зарѣзавъ ся. Мабуть змѣркувавъ собѣ сей панокъ, що зъ такимъ апетитомъ тяжко жити на свѣтѣ, тому порѣшивъ перенести ся на другій свѣтъ, де не треба ѣсти, нѣ пити...

— **Трехъ** братôвъ Ванъ Вормеръ, котрӣ убили свого вуйка, фармера П. Галенбека, страчено дня 1 с. м: въ Данморе Н. Й. на електричнôмъ стôльци. Братя-убійники йшли смѣло на смерть и гинули оденъ по другôмъ. Цѣла екзекуція, вразъ изъ приготовленемъ, тревала 15 мінутъ, а самъ актъ траченя кождого зъ осôбна не бôльше якъ одну мінуту.

Лѣкарска секція, довершена на тѣлахъ страченыхъ, выказала, що всѣ три убійники були нормально розвиненӣ такъ на тѣлѣ и на умѣ.

— **Гробы** египетскихъ королѣвъ въ Тебахъ, звыджуванӣ вôдъ давныхъ лѣтъ прогульковцями цѣлого свѣта, учеными и дослѣдниками та приятелями стариностей, не були добре освѣтленӣ. При свѣтлѣ свѣчокъ або смолоскипôвъ годѣ було добачити всѣхъ подробиць, а впрочѣмъ таке свѣтло окопчувало нутро гробôвъ и нищило сѣ цѣннӣ старинности. Щобы сему запобѣчи, запровадивъ зарядъ египетскихъ старинностей въ гробахъ освѣтлене електричне, а такъ ясне, що найменша подробиця впадае въ очи. Доси освѣтлено въ сей спосôбъ гробы Аменотепа II, Рамзеса I, III, V, IX. и Сетія I. Кошты уряджения покрываютъ ся зъ верхомъ грошми, побираными за білеты вступу. Цѣлымъ зарядженемъ занявъ ся управитель заряду, французкій дослѣдникъ Ґ. Моснеро. Отже наша культура дôйшла ажь до египетскихъ фараонôвъ въ гробахъ...

— **Зъ** рамени Рады духовнои одержали посады слѣдуючӣ новоприбувшӣ священики зъ Галичины:

О. Левъ Левицкій въ Mahanoy City, Pa. О. Йосифъ Чаплиньскій въ St. Louis, Mo. О. Иванъ Велигорскій въ Syracuse, N. Y.

О. Ив. Велигорского представивъ Радѣ церковнôй въ Syracuse О. Несторъ Дмитрôвъ зъ Northampton, Pa.

— **Пôдчасъ** страшнои бурѣ, яка дня 7 с. н. скаженѣла на пôвнôчныхъ озерахъ, розбивъ ся и потонувъ коло Мерайнетъ, Віс. пасажирскій корабель „Ирі Л. Геклі“. Помимо скорои помочи втопило ся 20 осôбъ, переважно подорожныхъ.

— **Зарядъ** великихъ фабрикъ „Карнеґіе Стілъ Ко“. въ Гомстедъ, Па., оповѣстивъ плякатами, що вôдъ 7-ого сѣчня 1904. зменшить платню своихъ робôтникôвъ. Въ сихъ фабрикахъ працюе кôльканайцять тысячь робôтникôвъ, а мѣжь ними богато Русинôвъ. Робôтники говорять про великій страйкъ, въ цѣли самооброны.

— **Доносять** зъ Будапешту, що въ громадѣ Пещь, въ полудневôй Угорщинѣ, поповнили самоубійство всѣ громадскӣ зверхники, изза дефравдаціи. Оногды рано повѣсивъ ся громадскій судія Поточкай; шуринъ его, касіеръ громадскій Мікуляй, коли о тôмъ довѣдавъ ся, застрѣливъ ся. Вôйтъ такожь хотѣвъ вôдобрати собѣ жите але уратовано его. Заряджене заразъ шконтрумъ касы, выказало, що несовѣснӣ громадскӣ зверхники черезъ фальшоване громадскихъ книгъ обôкрали громаду на дуже велику суму грошей.

— **Русины** въ Buffalo, N. Y. купили въ Понедѣлокъ дня 12 вересня, лоты пôдъ церковь вартости $1.200.00

— **Въ** Чікаґовскôмъ дневнику „Трібюнъ“ помѣстивъ звѣсный американьскій картоністъ маляръ Мекочіонъ, илюстрацію, яка дуже влучно малюе вдачу американцѣвъ. Картина представляе гуртокъ гостей, що сидять въ великій сали перворядного готелю, а оденъ зъ нихъ показуе своимъ товаришамъ чоловѣка, котрый оподалѣкъ читае часопись, и поясню́е имъ, що се найбôльшій ученый въ Америцѣ. Зъ трехъ его товаришѣвъ нѣхто одначе не зволивъ й поглянути на ученого.

Опôсля говорить имъ, що чоловѣкъ, котрый приступивъ до ученого, е найзнаменитшимъ знатокомъ Шекспіра и анґлійскои мовы. Та и се ихъ не зацѣкавлюе. Такъ само безъ найменшого враженя перейшла замѣтка про найлѣпшого бесѣдника. Оденъ зъ гостей дрѣмае, другій позѣвае а третий таки въ найлѣпше спить. На ученыхъ спеціялістôвъ нѣхто не звертае найменшои уваги. На конець говорить имъ, що сей панокъ, котрый витае ся зъ высше згадаными рыбами, мае 3 міліоны рôчного доходу. На тӣ слова всѣ три товаришѣ зрываютъ ся изъ своихъ мѣсць, немовь ихъ заелектризувавъ, и протирають очи, абы придивити ся на міліонера...

— **Послѣднӣ** дощѣ були причиною великихъ повеней въ западнôй Пенсилвеніи, полудньово-западнôмъ Ню-Йорку, въ Ню-Джерзи и Родъ Айландъ. Вода позаливала цѣлӣ мѣста и мѣсточка и заподѣяла безлѣчь шкôдъ. Въ Ню-Йорку, Бруклинѣ, Патерсонъ и доохресныхъ мѣсточкахъ повѣнь понищила богато гатей, насыпôвъ, мостôвъ, дорôгъ и домôвъ, а шкоду обчисляють на 4 міліоны 500 тысячь долярôвъ. Въ Скрентонъ и охресности е на 1 міліонъ 200 тысячь долярôвъ шкоды, а коло Вілксберъ, Па. на 600 тысячь долярôвъ. Зъ людей погибло въ державѣ въ Ню-Йорку и Ню-Джерзи 12 осôбъ, въ Пенсилвеніи 5, а въ иншихъ державахъ 4. Деякӣ мѣста и мѣсточка ще и теперь лежать пôдъ водою.

Оголошене.

До нашого братства въ Manown, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 22. вступило въ Октобру 27 новыхъ членôвъ. Ихъ имена будуть въ своимъ часѣ оголошенӣ въ Свободѣ. Братство заложене 13. Февруара 1903. До Октобра мало 46 членôвъ а теперь мае 68, бо 5 выписано. — Прошу всѣхъ членôвъ, щобы на мітинґи точно приходили инакше заплатять $1.00 кары, а хто не може на мітинґъ прійти, нехай зашле свое мѣсячне на адресъ Mr. St. Kobani, Box 34 Manown, Pa. Allegheny Co. Хто ще не належить до братства нехай ся такожь голосить до секретара а за $2.25, если заплатить вôдразу, зостане старымъ членомъ такъ якъ и кождый другій.

Мѣсячне платить ся тôлько $1.20 и то вже до братства и до Союза а кромѣ того кождый достае „Свободу“. То може собѣ кождый подумати, що лѣпшои и таншои орґанізаціи нѣгде не знайде. Михайлъ Лизакъ зôставъ на ново принятый до нашого братства а Ив. Яношь и Иванъ Дмитрикъ, вôдôйшли до старого краю. Жичимо имъ щасливои дороги.

Ст. Кобанъ, секретарь.

— **Вп. членамъ** товариства »Зорѣ« въ New York-у и жертвователямъ Рогатиньскои Бурсы подаю свою сталу адресу. 9—04

G. Pidsadoczby
Box 19, Jersey City, N. J.

ПАВЛА БЕРТА:

Дещо про звѣрята, ростины, каменя и скалы.

Зъ англійского переклавъ **Ст. Макарь.**

[Дальше]

25. Торбуны. — Торбуны, кромѣ одного рода, суть австралійскими звѣрятами. На черевѣ мають торбину, въ котрôй носять свои молоді. Найбôльше знаными зъ помѣжь нихъ є канґуръ. Гороѣжки щетисті перебувають въ Америцѣ.

26. Тюленѣ. — Тюленѣ перебувають бôльшу часть житя въ водѣ. Они жиють громадами на побережу Пôвнôчного моря, де ихъ убивають великими масами для товщу и скôры. Моржа зъ его довгими клеваками причисляють також до тюленѣвъ.

27. Китовцѣ. — До китовцѣвъ належать: дельфинъ, долозубъ пуголовъ и взагалѣ киты.

28. Киты не суть рыбами. Они не мають луски (а рыбы мають); они мають теплу кровь (рыбы зимну); свои молоді кормлять молокомъ а въ водѣ подусилибы ся якъ бы лишили ся въ нѣй довше якъ пôвъ години; они належать до ссавцѣвъ, що вôддыхають воздухомъ.

29. Роговками и товщемъ китôвъ торгують. Ихъ горла дуже вузкі. Другі китовцѣ мають зубы.

II Птицѣ.

Птицѣ, якъ мы вже згадували, можна дуже легко пôзнати, бо мають дзюбъ, скôру порослу пѣремъ, пару крылъ и пару нôгъ.

Всѣ птицѣ несуть яйця а богато зъ нихъ вють собѣ гнѣзда. Яйце складає ся зъ вапнистои скарупы, бѣлка и жовтка. Въ сирôмъ яйци, именно въ жовтку, находять ся зародки, зъ котрыхъ творять ся малі курятка. Коли держати яйце въ теплôмъ мѣсци черезъ певный протягъ часу, малый бѣлый зародокъ розвиває ся въ пташатко, котре степенево усуваючи бѣлокъ и жовтокъ, дорosте до такои величины, що потрафить своимъ дзюбочкомъ проколоти скарупу и выдôстати ся на свѣтъ. Декотрі зъ тыхъ пташенятъ, коли выйдуть

Обр. 94. Голубъ, вылазаючій ся зъ яйця. Вôнъ слѣпый и не може порушати ся.

Обр. 95. Курчатко, вылазяче зъ яйця. Оно може бѣгати.

на свѣтъ, суть слѣпі и не можуть порушати ся якъ пр. голубы (обр. 94) а инші якъ пр. курятка (обр. 95) видять добре и бѣгають, шукаючи корму.

Въ природный способъ птицѣ выгрѣвають свои молоді своимъ власнымъ тепломъ. Именно матери сидять на яйцяхъ въ гнѣздахъ. Ті гнѣзда будують собѣ самі птицѣ вôдповѣдно своєй величинѣ. По тôмъ треба знати, що теперь можуть выгрѣвати яйця на писклята въ скринкахъ, огрѣваныхъ штучно (обр. 96).

Але то ще не все що можна сказати про птицѣ. Декотрі зъ нихъ вôдбувають далекі подорожѣ дуже правильно або, якъ мы кажемо, вандрують. И такъ: ластôвки прилѣтають на лѣто до нашого краю, щобы зносити яйця и вывести молоді а, коли наближає ся зима и комахъ вже чимъ разъ менше, вôдлѣтають назадъ на полудне до теплыхъ краѣвъ. Такъ само чинять соловіѣ (nightingales) и богато другихъ птахôвъ.

Обр. 96. Скринка до выгрѣваня курчатъ при помочи штучного тепла. Тепло курки-матери є ту заступлене тепломъ штучнымъ.

Противно другі птахи прилѣтають до насъ только въ зимѣ, коли остра зима далеко пôвночи гонить ихъ зъ вôдтамъ. Такими птахами суть: дикі качки, дикі гуси и лебедѣ.

А теперь перейдѣмъ въ короткô всѣ ті громады птицъ.

26. **Хижаки.** Декотрі птицѣ кормлять ся живыми мясомъ другихъ птицъ, звѣрятами четвероножными або гадами и зъ тои причины звемо ихъ хижаками. Выпосажені они сильною збруєю убійчою а именно мають острый, гакуватый дзюбъ (обр. 97), довгі, луковато загнені кôгтѣ (обр. 98) и довгі крила. Лѣтають такъ бистро и звинно та выдержать безъ супочинку такъ довго, що одного разу соколъ, коли злетѣвъ въ лѣсѣ Фонтенебло, въ полудневôй Франціи, перелетѣвъ безъ супочинку ажь на Мальту, затѣмъ перелетѣвъ бôльше якъ тысячь миль.

Обр. 97. Дзюбъ птаха хижака.

Обр. 98. Пазурі птаха хижака.

Декотрі хижаки выходять за жиромъ въ день и тому звуть ся денными а другі жирують нôчно и звуть ся нôчными.

До денныхъ хижакôвъ належать супы (обр. 99), котрі живлять ся мясомъ здохлыхъ звѣрятъ. Чимало вôдмѣнъ тыхъ птицъ жие въ Европѣ. Въ теплыхъ краяхъ они дуже пожиточні, бо прячуть смердяче падло, котре затроює воздухъ. Полудново-африканьскій кондорь (обр. 100) є найбôльшимъ лѣтаючимъ птахомъ, коли розпростре крила до лету то вôдъ одного ихъ кôнця до другого є неразъ 12 стôпъ. Вôрлосъ бородатый зъ Альпъ (обр. 101) є майже такій великій.

Обр. 99. Супъ (vulture).

Обр. 100. Кондорь (condor). Полуднева Африка

Обр. 101. Вôрлосъ бородатый зъ Альпъ (bearded vulture of the Alps).

Орлы (обр. 102) мають сильнѣйші крила и кôгтѣ вôдъ супôвъ. Суть они смѣливѣйші а живлять ся живою добичею. Орлы въ Злученыхъ Державахъ суть: бѣлоголовый и рѣдшій золотый орелъ. Соколы (обр. 103) суть ще сильнѣйші вôдъ орлôвъ сорозмѣрно до своеи величины и бôльше нахабні. Давнѣйшими часами приучували ихъ до польованя а и теперь ще учать ихъ сего въ Альґеріи и на Всходѣ.

Обр. 102. Орелъ (eagle).

Обр. 103. Соколъ (falcon).

Обр. 104. Яструбъ (hawk).

Яструбъ (обр. 104), мишоловъ (обр. 105), скригулець (обр. 106) и каня (обр. 107) суть слабші.

Обр. 105. Мишоловъ (buzzard).

Обр. 106. Скригулець (sparrow hawk).

Обр. 107. Каня (kite)

Нôчні птахи мають мягке пѣре, що уздôбняе ихъ до безшелестного лету. Отворы ихъ ушей широкі а очи напередъ звернені. Всѣ они пôдходять пôдъ одну назву: Совы (обр. 108).

Декотрі мають на головѣ пучнѣ перь, нѣбы чубки, котрі пôсля волѣ можуть пôдносити и спускати; другі совы, що пересиджують по шопахъ (обр. 109) не мають того чубка. Чимало вôдмѣнъ совôвъ выводить ся въ нашôмъ краю а то почавши вôдъ такои величины якъ сова чубата (обр. 110), великои якъ индикъ,

Обр. 108. Сова звичайна (common owl).

Обр. 109 Сова пересиджуюча въ шопахъ (barn owl).

Обр. 110. Сова чубата (great horned owl).

а скôнчивши на найменшôй чорнôй, представленôй на образку 111. Нищать они щуры, миши и инші шкôдливі, дрôбні звѣрятка и тому не треба ихъ нищити а вже дурно робять ті, що прибивають совы на дверяхъ стодôлъ немовъ бы для вôдстрашеня другихъ.

Обр. 111. Маленька сова.

27. **Папуги.** — Папуги (обр. 112) мають короткій, грубезный дзюбъ, языкъ товстый, мягкій, котрымъ можуть вымавляти слова, пальцѣ два звернені впередъ а два взадъ, здôбні до обниманя галузъ и хапаня корму. За ихъ незвычайну понятливôсть прозвано ихъ уперенными малпами. Подôбно якъ малпы суть мешканцями теплыхъ краѣвъ, але за ихъ проворнôсть и понятливôсть держать ихъ всюды по клѣткахъ.

Обр. 112. Папуга (parrot).

28. **Голубы.** Въ Америцѣ маємо крôмъ домашныхъ голубôвъ, привезеныхъ зъ Европы, еще горлицю туртавку (обр. 113) и дикого голуба.

Обр. 113. Горлиця туртавка (turtle-dove).

29. **Кураки.** До куракôвъ причисляють всѣ ті птахи, що мають бôльшу або меншу схожôсть зъ куркою. Здає ся, що наші курки походять зъ Индіи такъ само якъ фазаны (обр. 114) и павы (обр. 115). Пантарка (обр. 116) походить зъ Африки а

Обр. 114. Фазанъ (pheasant).

Обр. 115. Пава (peacock).

Обр. 116. Пантарка (guinea-fowl).

индикъ (обр. 117) и степова курка (обр. 119) суть мешканцями Америки.

Въ нашôмъ краю знаходять ся ще: куропатва (partridge) и перепелиця (обр. 118).

Обр. 117. Индикъ (turkey).

Обр. 118. Перепелиця (quail)

Обр. 119. Степова курка (prairie-chicken).

30. **Бродуны.** — Бродунами звемо ті птахи, котрі мають довгі, нагі ноги.

Бôльша ихъ часть жие въ багнистыхъ мѣсцяхъ и бродить по болотѣ и водѣ. Ихъ шія и дзюбъ, вôдповѣдно до нôгъ, довгі, щобъ могли легше ловити малі звѣрятка, котрыми кормлять ся. Зъ тыхъ найбôльше знаными въ нашôмъ краю суть: чапля (обр. 121), жу-

Обр. 120. Бусько (stork). Обр. 121. Чапля (heron). Обр. 122. Журавель [crane].

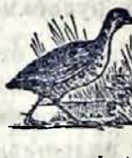
равель (обр. 122), бекасъ (обр. 125), водна курка (обр. 126), хорустѣль (rail) и т. д. Бусько (обр. 120)

Обр. 123. Чайка [lapwing].

Обр. 124. Куликъ [curlew].

Обр. 125. Бекасъ [snipe].

выводить ся въ Європѣ, де звычайно стелить собѣ гнѣздо на верху хаты. Въ Европѣ выводять ся ще: чайки (обр. 123), куликъ (обр. 124) и дрохва (обр. 127).

Обр. 126. Водна курка [water-hen].

Обр. 127. Дрохва [bustard].

31. **Струсоваті.** — Струсы суть великими птахами а, хоч ихъ крила за короткі до лету, то таки помагають имъ до швидкого бѣгу. Они такъ сильні, що въ силѣ унести на собѣ чоловѣка. Струсъ (обр. 128) водить ся стадами въ Африцѣ, має лишь два пальцѣ. Высота его переходить неразъ сѣмъ стôпъ. Реа (обр. 129), полуднево-американьскій струсъ є меншій и має три пальцѣ. Казуарь (обр. 130) водить ся въ

Обр. 128. Струсъ [ostrich]. Африка.

Обр. 129. Реа [rhea]. Америка.

Обр. 130. Казуарь [cassowary]. Австралія.

Австраліи и на сусѣднихъ островахъ. Є вôнъ бôльшій вôдъ реи але несуґарнѣйшій.

Въ новôй Зеляндіи и на Мадаґаскарѣ живъ найбôльшій птахъ (обр. 131), котрого цѣлкомъ выгубили. Теперь знають лишень часть его скелета и яйця, котрі суть шѣсть разôвъ бôльші вôдъ струсячихъ: одно бо рôвнае ся 150 яйцямъ курячимъ.

Обр. 131. Костякъ великого птаха зъ новои Зеляндіи. Выгубленый. Высота 10 стôпъ.

32. **Плавуны.** Пальцѣ тыхъ птахôвъ спяті плавкою або оболоною плавною (обр. 132) и тому звемо ихъ плавунами.

Обр. 132. Плавна нога.

Качки (обр. 133), гуси (обр. 134) и лебедѣ(135) суть плавунами. Они плавають, и лѣтають, але ходять слабо. Дзюбъ ихъ широкій, на передѣ сплощений а краями мовь позарубованый. Ту належать ще мевы (обр. 136), жиють надъ побережами моря и альбатросы (обр. 137) замешкують побережа полудневого моря, лѣтають дуже звинно. Пелѣканъ (обр. 138)

Обр. 133. Качка [duck]. Обр. 134. Гусь [goose]. Обр. 135. Лебѣдь [swan].

и корморанъ (обр. 139) суть ще бôльше совершенѣйшими плавунами, бо всѣ пальцѣ навѣть великій спяті суть плавкою.

Обр. 136. Мева [sea-gull]. Обр. 137. Альбатросъ [albatross]. Обр. 138. Пелѣканъ [pelican].

На побережу пôвнôчного моря можна бачити альки (обр. 140) хмарами, въ такôмъ самôмъ числѣ водять ся нелеты (обр. 141) на полудневôмъ морю. Лѣтати

Обр. 139. Корморанъ [cormorant]. Обр. 140. Алька [awk]. Обр. 141. Нелетъ [penguin].

зовсѣмъ не здужають и то не тому, щобъ ихъ крила були за слабі якъ пр. струса, противно суть дуже сильні лишь що не мають на собѣ пѣря, служать имъ за плавки при плаваню пôдъ водою.

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

Зъ Northampton, Pa.

Зъ вôдси народъ струями вôдходить на иншй плейзы або до старого краю, бо робота въ цементовыхъ фабрикахъ дуже попсувала ся. Вправдѣ часть людей еще робить, але дуже слабо и хто знае чи и они не зôстануть вычасованй якъ и сотки другихъ. Понеже не знати коли робота поправить ся, то многй ѣдуть до краю зъ тою думкою, що якъ робота поправить ся, то назадъ сюда повернуть. Питане однакъ чи пустять ихъ назадъ до Америки. Тй що выѣзджають звôдси, продають ґраты за пôвдармо, за 5 до 15 долярôвъ. На нашомъ плейзѣ юнии робôтничои нема а и ситизенôвъ е мало, то компаніи роблять зъ людьми що хочуть. Найбôльше тутъ такихъ людей, що днесь-завтра збирають ся до краю, отже не хотять належати нѣ до церкви, нѣ до братства нѣ до жадноі орґанізаціи а грошѣ що зароблять выдають на шифкарты ѣздячи тамъ и назадъ, зъ краю и до краю. И въ той спосôбъ лишь компаніи корабельнй запомагають а самй якъ були бѣдными такъ и е.

М. Дода.

Зъ Tilley, Alta., Canada.

Дорогй братя Русины канадійскй! Дивуе мене, що такъ мало дописей подаете до Свободы. Чи васъ такъ мало е, чи може длятого, щосте при роботѣ та часу не маете? Чи може не хочете, щобы люде знали де вы е и куды обертаетесь та якъ вамъ жие ся? Я мислю, що всѣ повизшй причины складають ся на тое, але е ще одна причина, котра не дуже похвальна, але мушу еѣ выявити. Причина есть тая, що деякй люде хочь умѣють читати та писати, але лѣнують ся написати яку допись. А иншй зновь жалують два доляры на рôкъ на часопись (хочь на дурнички не жалують и 5 дол. выдати) ну, и розумѣе ся, не можуть писати дописи. Такихъ людей е досить много всюды, навить на отсѣмъ плейзѣ знаю такихъ кôлька. Єслибъ другй люде, особливо Анґлики, зна[illegible] о тôмъ, що они нѣчого не читають то насмѣяли бы ся зъ нихъ, бо Анґликъ не розумѣе якъ хто може безъ читаня жити. Дорогй братя дописуйте до »Свободы« про ваше жите-буте, але такй рѣчи, щобъ були и для другихъ цѣкавй а нашй будуть писати знову зô своихъ сторôнъ и такъ будемо знати якъ де нашй люде жиють и якъ имъ поводить ся и все таке инше.

Й. Л.

Зъ Buffalo, N. Y.

Якъ звѣсно, мы, Русины въ Buffalo не маемъ своеи церкви, не можемъ чути свого богослуженя, свого гарного спѣву, нѣ науки въ нашôй рôдной мовѣ. Въ конечныхъ потребахъ удають ся декотрй до латинниковъ, котрй часто — густо еще высмѣвають ихъ та ихъ обрядъ. Ажь доперва недавно задумали мы старати ся о нашу руску церковь и при помочи о. Н. Дмитрова зачали орґанізувати громаду та зôбрали понадъ 600 долярôвъ на сю цѣль. Але щожь? Се ще дуже маленька сума. Зъ такй грошѣ навѣть лота не купить у такôмъ великôмъ мѣстѣ якъ наше. А кромѣ того насъ невелике число. Для того вôдзываемо ся до оо. духовныхъ и до рускихъ людей, котрй вже мають свои храмы божи и тѣшать ся своимъ богослуженемъ, щобы намъ помогли по змозѣ. Братя Русины, пригадайте собѣ якъ вамъ було прикро, коли вы ще не мали своеи матери церкви! Такъ само прикро и намъ. Нашй серця такъ само тужать за своимъ рôднымъ богослуженемъ, до котрого мы звикли ще зъ краю. Мы такъ само якъ и вы ради бы любоватись нашимъ гарнымъ обрядомъ и слухати науки въ своѣй рôдноѣ мовѣ. А щобы мы могли сего щастя дочекати, се залежить вôдъ васъ, вôдъ вашои помочи, котрои сподѣемось намъ не вôдмовите и за котру вже напередъ вамъ дякуемо.

Иванъ Горохъ.

Зъ Куритибы, Бразилія.

Доношу вамъ що п. Петрицкій ѣздить теперь по тутешныхъ кольоніяхъ. Вôнъ обучае людей якъ мають поступати и що робити, щобы не остати позаду другихъ народôвъ. Коли бувъ въ Куритибѣ, то напрацювавъ ся богато коло нашои читальнѣ „Просвіти“, устроювавъ вôдчиты та вечерницѣ и т. п. Вправдѣ его чернять въ деякихъ галицкихъ часописахъ и тутешной польскôй, але то все походить вôдъ людей ему нежичливыхъ и не годить ся зъ правдою. Тй самй люде, що чернять п. Петрицкого сидять тутъ уже по пару рокôвъ, а чи чувъ хто, щобы они урядили якій вôдчитъ або що? А п. Петрицкій за короткій часъ свого тутъ побуту державъ въ нашôй читальнѣ вже 9 вôдчитôвъ на слѣдуючй темы: 1) Цѣль товариства „Просвіти“ въ Куритибѣ, 2) Спôлка для выдаваня рускои ґазеты, 3) Бюро посередництва працѣ, 4) Промыслово—гандльова спôлка, 5) Цѣль и значѣне руского вѣча въ Куритибѣ, 5) Самопомôчь и каса хорыхъ, 7) Невôдрадне положене нашихъ братôвъ въ старôмъ краю, 8) Про школы. Хто мае школы, той запевняе собѣ будучнôсть. 9) Що то е радикалы?

П. Петрицкій сѣявъ тутъ зерно правды через 8 мѣсяцѣвъ и наука его не пôйшла въ лѣсъ. Ось маете нашу читальню, що розвиваесь гарно, хочь оо. Василіяне выступають противъ неѣ навѣть въ церкви, называють насъ радикалами, безбожниками, масонами, страшать, що насъ будуть выкидати зъ церкви. Деякимъ не хотѣли святити пасокъ за тое, що належать до читальнѣ, а дѣвчата и хлопцѣвъ страшать, що не дадуть имъ шлюбу. Хто належить до товариства, то кажуть, що не дôстане розрѣшеня, але мусить ити по него до бискупа, бо бискупъ гнѣвае ся за те, що Русины закладають товариства. Але помимо сего читальня розвиваесь, мае 60 членôвъ и гарну галю на вечерницѣ тай вже не потрѣбуемо вымѣтати чужихъ пороговъ. До читальнѣ сходимо ся що Недѣлѣ и Свята та читаемо книжочки, котрй подарували намъ зъ краю. Маемо також свою кругольню для розривки а маетокъ читальнѣ перевысшае тысячу мілівъ. Ось и бачимо, що першій вôдчитъ принѣсъ корысть.

Правда, не все дѣесь такъ якъ бы сего хотѣвъ п. Петрицкій, бо на кождôмъ кроцѣ мусить поборювати рôжнй перешкоды, а не мае часописи черезъ котру мôгъ бы до ширшого кружка людей говорити та пояснити те, що на него говорять, щобы лишь збаламутити народъ. Зъ той причины и вѣче не могло вôдбутись и вôдложили мы его до лѣта — але другй рѣчи удались если не зовсѣмъ, то бодай въ части. Примѣромъ, п. Петрицкій провадивъ тутъ школу зъ котрои корысталo 16 учениковъ. Пôзнѣйше зголосилось ще дванайцять, але вже ихъ не приймивъ, бо лагодивъ ся до выѣзду на кольоніи. Зъ бібліотеки корыстало 22 членôвъ, котрй прочитали въ протягу 8 мѣсяцѣвъ 174 книжокъ Спôлка выдавнича мае 120 мілівъ, але що зъ тими грôшми нема що зачинати выдавати ґазеты, то тй грошѣ вôддано до тымчасового ужитку спôлцѣ гандльовôй, до чого прилучились такожь Понта-Ґросса и Ріо Кляро. Въ Понта-Ґросса бувъ нашъ чоловѣкъ Ст. Поповичь, що провадивъ гандель, але недобре ему велось и вôнъ хотѣвъ вже все покинути. Заохоченый нашою спôлкою приступивъ до неѣ и теперь ведемо гандель на три руки. Гандель розумѣе ся, дрôбный: яйцями, тютюномъ, солониною, масломъ, курками и т. п. Крамниця въ Понта-Ґросса иде добре а и въ Ріо Кляро такожь гарно ся розвивае. Въ Ріо Кляро, пише п. Петрицкій, записало ся до читальнѣ 116 членôвъ а до спôлки гандлевои 47. До школы ходить въ день 54 дѣтей а вечерами 17 парубкôвъ и дѣвчатъ. Кромѣ Ріо Кляро заложивъ п. Петрицкій читальню такожь въ Іпиранґа. За те, що дѣялось въ Іпиранґа напишу вамъ коротко такъ якъ се менѣ оповѣдали тамошнй люде, головно Теофиль и Володимиръ Москалевскй. Коли п. Петрицкій ѣхавъ до Ріо Кляро то по дорозѣ поступивъ на Іпиранґу, де заложивъ читальню „Просвіти“ и дарувавъ 112 книжокъ. Такожь державъ тамъ вôдчиты, але про оо. Василіянъ анѣ не згадувавъ. Коли довѣдавъ ся про те о. Бжуховскій, сейчасъ пріѣхавъ на Іпиранґу и ставъ ганьбити людей, що дали приступъ „радикалови та безбожникови“. Люде казали, що П. Петрицкій нѣчого противъ церкви анѣ оо. Василіянъ не говоривъ та що вôнъ невдовзѣ ѣде до Ріо Кляро. Але о. Б. було сего за мало а конець бувъ такій, що п. П. и о. Б. при людяхъ посварились. Ось таке оно. А тутъ въ Куритибѣ одень священикъ гетъ зразивъ собѣ людей, бо цѣла его наука така: хрунѣ, масоны, безбожники, батяры...

Опôсля бôльше напишу.

Дмитро Иванковъ.

(82)

Листъ изъ старого краю.

Зъ соймовыхъ нарадъ.

Очевидно, що коли мова про соймы, то насъ можуть интересувати лишь нарады въ соймахъ галицькôмъ та буковиньскôмъ.

Въ галицькôмъ соймѣ иде все отъ якъ въ польсько-шляхотськôй повѣтовôй радѣ. Поки-що не ухвалили нѣчого цѣкавого. На разѣ засѣданя перервано, бо 23. с. м. зачавъ ся парляментъ; 30. с. м. мають зновь зачати ся соймовй нарады. Може тодѣ урядять що цѣкавѣйшого, хочь волѣли-бъ не урадити, бо все те, що ураджуе той польсько-шляхотській соймъ, вôдбиваеть ся гôрко на шкôрѣ руського хлопа.

Дѣяльнôсть руськихъ послôвъ зазначила ся поки-що лишь интерпеляціями меньшои ваги. Зъ промовъ годить ся пôднести промову д-ра Олесницького при мотивованю свого внесеня про реформу выборчого закона.

Впрочѣмъ до панôвъ зъ галицького сойму шкода говорити, шкода для нихъ всякого розумного слова, бо вони й такъ його не послухають, а будуть держати въ своихъ рукахъ власть, доки имъ еи силою не вырвесь. А щобъ вытворити таку велику силу, яка положила-бъ конець панованю польськои шляхты въ Галичинѣ, на се треба говорити не до панôвъ, а до народа, не въ соймѣ а на народныхъ вѣчахъ, говорити не въ рукавичкахъ, чемно, по сальоновому, абы не вразити нѣжныхъ паньськихъ нервôвъ, а кричати огнеными и кровавыми словами, якъ кровавй суть тй кривды, що пôдъ ихъ обухомъ стогне робучій руській народъ въ Галичинѣ. Така робота очевидно о много труднѣйша и небезпечнѣйша и проте про неи въ насъ нѣхто не думае. Такъ мы пересякли забобонною пошаною супротивъ усякихъ хочь-бы найнесправедливѣйшихъ законôвъ, такъ дрожимо о свою шкôру, боячи ся всякого острѣйшого выступу, такъ мало въ насъ революційного духа, що поза пусте говорене, поза жалѣ передъ нашими ворогами, котрй смѣють ся намъ въ очи, на нѣчого бôльше насъ не стати...

Въ буковиньскôмъ соймѣ вôдносины уложили ся выѣмково користно для Русинôвъ, а то головно тому, що буковиньскій соймъ дуже маленькій, а де меньше людий, тамъ о много лекше прийти до порозумѣня. Чотири руськй послы (Василько, Левицькій, Пігулякъ и Стоцкій (утворили на спôлку зъ поступовымъ Румуномъ Ончуломъ и поступовымъ Жидомъ Шгавхеромъ „Вôльнодумный Союзъ“, котрый мае за цѣль дбати о економічне пôднесене та о розширене політичныхъ правъ найбѣднѣйшои верствы населеня. Соймова бôльшôсть, абы ослабити „Вôльнодумный Союзъ“ хотѣла була уневажнити выбôръ Ончула, але обструкція навчила ихъ, що такъ не можна грати и выбôръ Ончула мусѣвъ бути затвердженый.

Годить ся згадати, яку штуку втявъ москвофільській посолъ Гакманъ, выбраный недавно въ Заставнѣ. Сей хитрый панокъ, боячи ся, що члены „Вôльнодумного Союза“ будуть домагати ся уневажненя того неправного выбору, вступивъ самъ до „Вôльнодумного Союза“, але коли веріфікація його выбору перейшла щасливо и вôнъ мôгъ бути певный свого посольського крѣсла, тодѣ на втѣху панамъ изъ „Вôльнодумного Союза“ выступивъ. Впрочѣмъ нема тутъ нѣчо дивного, адже всѣ москвофілы живуть и держать ся лише пôдступомъ, хитрощами, пôдлотою та зрадою!...

Зъ парляменту.

Симъ разомъ стало ся въ Австріи мале чудо. Якъ звѣстно, въ наслѣдокъ обструкціи въ Угорськôмъ соймѣ не перейшовъ тамъ законъ про побôръ рекрутôвъ, а тымъ самымъ и въ Австріи на пôдставѣ ухвалы парляменту не можна було рекрутôвъ покликати до службы. А що число вôйська не смѣе зменьшити ся, то задержано на четвертый рôкъ службы тыхъ, що теперь повыслугували три роки. Однакъ се зарядженe вôйсковыхъ властей — такъ обурило населене, що воно зачало голосно протестувати. Протестували соймы, протестували громадськй рады бôльшихъ мѣстъ, протестувавъ на зборахъ робучій народъ... И стало ся те невелике чудо, що правительство пôдъ вплывомъ тыхъ протестôвъ скликало парляментъ, абы вôнъ скасувавъ весняну ухвалу про побôръ рекрута, а ухваливъ таку, що на еи пôдставѣ можна-бы покликати до службы рекрутôвъ, а пустити до дому тыхъ, що выслужили три роки. Въ парляментѣ вôдбували ся вправдѣ великй бучѣ, але таки конець кôнцемъ ухвалено правительственне предложене.

Якъ бы такъ той славетный парляментъ дбавъ о добро народа, то треба було змусити правительство до предложеня закона про дволѣтну вôйськову службу та про реформу варварського, дикого карного кодекса вôйськового, — але де-де австрійському парляментови дбати о добро народа... Вправдѣ соціяльно-демократичный посолъ поставивъ бувъ таке внесене, але що значить його одинъ голосъ тай голосы горстки його прихильниковъ супротивъ тои величезнои панськои череды, що засѣдае въ парляментѣ?!

А въ тôмъ робучій народъ повиненъ бы давно знати, що теперѣшный законъ — се сила. Голосъ одного робôтничого посла нѣчого не значить, — а коли робучого народа, свѣдомого своихъ интересôвъ и своихъ задачь, стане богато, тодѣ не треба бавити ся въ буржуазійный парляментаризмъ, вôддаючи — свою долю въ руки кôлькохъ людей, але спôльными силами руйнувати ту будову неправды и неволѣ, а на еи руинахъ будувати нову хату, хату всесторонной свободы, добробуту, щастя для всѣхъ синôвъ землѣ!...

28. вересня 1903. М. Л.

До вѣдомости всѣмъ п. секретарамъ „Союза“!

О хорошй оригінальнй вôдзнаки для дѣтей Р. Н. Союза вже постаравъ ся, а також и о новй вôдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вôдъ часу вступленя мае мати вôдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарôвъ сейчасъ менѣ донести, скôлько вôдзнакъ для старшихъ а скôлько для дѣтей маю прислати кождому Вôддѣлови. Вôдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вôдзнаки дитинячй по 25 ц. и то лишь за готôвку.

С. Ядловскій,
Гол. секретарь.

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ е васъ лишь 5 Русинôвъ а хотѣли бысте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному секретарови S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшй поясненя и пришле потрѣбнй рѣчи.

Братя Русины! Збирайте жертвы на руску бурсу въ Новôмъ Санчи и посылайте на адресу:

Rev. N. Strutynsky,
Box 375, OLYPHANT, PA.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
До старого краю на рôкъ $2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року $1.00
До старого краю на пôвъ року ... $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, нôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телєфонъ Нумеръ 787.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, было друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Суботу вечеръ.

Поодинокѣ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Всеукраинське сьвято.

Дня 12. и 13. с. м. вôдбувало ся въ мѣстѣ Полтавѣ на Украинѣ велике свято. Се вôдкривали памятникъ тому, що наше слово, нашу рôдну мову збудивъ до нового житя, що давъ починъ до нового періода нашои літературы, що першій привернувъ честь нашому простонародному слову, заводячи його у книжку, та вказуючи своимъ поступкомъ шляхъ другимъ. Се вôдкривали памятникъ першому украинському поетови и драматурґови новои, народнои добы, Йванови Котляревському.

Иванъ Котляревській уродивъ ся 1769 р. въ Полтавѣ, де його батько бувъ низшимъ урядникомъ. Скôнчивши науку въ духовнôй семінаріи, не схотѣвъ зôстати священикомъ, а лишивъ ся свѣтськимъ чоловѣкомъ. Довшій часъ бувъ учителемъ по домахъ тамошныхъ дѣдичѣвъ, а побутъ по селахъ давъ йому нагоду добре придивити ся житю-бутю простого народа та вывчити и полюбити його чудову мову. Селянъ Котляревській зовсѣмъ не цуравъ ся и неразъ ходивъ до нихъ въ кумы або перебраный въ сѣльську одѣжь бувавъ на вечерницяхъ сѣльськои молодѣжи. Вôдъ 1790—1796 р. бувъ на судовôй службѣ, вôдтакъ до 1808 р. служивъ у вôйську и бравъ участь въ тодѣшнôй російсько турецькôй вôйнѣ, а за свою хоробрôсть дôставъ вôдъ російського царя ордеръ св. Анны III. клясы и похвальну грамоту. Въ 1810 р. зôставъ надзирателемъ выховуючого дому для дѣтей бѣдныхъ дворянъ (шляхты) и занимавъ ся симъ дѣломъ дуже ревно ажъ до смерти. За се дôставъ вôдъ царя Олександра I. брилянтовый перстень и 500 рублѣвъ рôчнои пенсіи. Померъ 1839 р. въ Полтавѣ.

Ось коротенькій опись житя Котляревського. Очевидно Котляревській важный и великій для насъ не тымъ, що бувъ на вôйнѣ або бравъ нагороды вôдъ царя, а згадуемо про се лишь тому, абы вы знали, якъ провѣвъ житє той чоловѣкъ, що зробивъ для всего украинського народа таке велике, безсмертне дѣло.

Ще зъ малку вôдзначавъ ся Котляревській здôбнôстю вѣршованя. И та здôбнôсть не пошла на марне анѣ на службу чужому, лишь на користь рôдному народови. Простою украинськоюо мовою, такою, якъ говорить народъ, написавъ Котляревській свôй найзнаменитшій творъ „Енеиду“, а также кôлька комедій, зъ котрыхъ одна, „Наталка Полтавка“ удержалась и доси на сценѣ.

Що-жь се есть „Енеида“?

Въ старовину живъ славный народъ Греки. Въ ихъ народныхъ казкахъ находить ся мѣжь иншимъ оповѣдане про те якъ вони збурили мѣсто Трою. Одинъ зъ героѣвъ-оборонцѣвъ Трои ратувавъ ся передъ неволею утечею черезъ море. На мори дôзнавъ вôнъ много пригодъ, ажъ на конець заѣхавъ до Италіи, де давъ основу пôзнѣйшôй могучôй римськôй державѣ. Отсю казку, особливо пригоды Енея на мори та пôдчасъ його волокитства по рôжныхъ краяхъ списавъ стихами римській поетъ Верґілій и назвавъ ту свою поему Енеидою. Верґілій написавъ свою Енеиду въ зовсѣмъ поважнôмъ тонѣ, такъ якъ-бы все те была правда, — а нашъ Котляревській стравестувавъ ей, переробивъ на смѣшне. Зъ Верґілієвои Енеиды взявъ вôнъ тôлько рамки, котрѣ выповнивъ образками зъ житя украинського народа. Годить ся ще згадати, що въ Енеидѣ стоить Котляревській рѣшучо по сторонѣ бѣдного, угнетеного народа, а описуючи пекло, розмальовує яркими красками тѣ кары, якѣ мусять терпѣти паны за народнѣ кривды.

Про „Наталку-Полтавку“ не будемо ширше розписувати ся. Сю штуку ставлять неразъ на сценѣ, то-жь кождый або мавъ або буде мати нагоду побачити ей на власнѣ очи. Скажемо лише, що выведена въ нѣй любовь бѣдной полтавськои дѣвчины Наталки, котра нѣякъ не хоче йти за-мужь за богатого нелюба, а остає вѣрною свому любому Петрови.

Та заслуга Котляревського не въ тôмъ, що вôнъ написавъ „Енеиду“ та иньшѣ рѣчи, бо въ нашôй літературѣ маемо дуже богато творôвъ о много цѣннѣйшихъ вôдъ творôвъ Котляревського, — а въ тôмъ, що вôнъ писавъ свои творы по украински, народною мовою, мовою простого сѣльського народа. До него всѣ письменники списували свои творы штучною мѣшаниною, вытвореною изъ мовъ: церковнои, польськои, руськои тай латинськои и думали, що инакше навѣть не можна писати, що книжна мова мусить бути вôдмѣнна вôдъ розговôрнои, що книжнои мовы нѣхто не повиненъ розумѣти, не вывчившись eѣ напередъ*). Доперва Котляревській першій у насъ зрозумѣвъ, що книжки писати треба не мертвою мѣшаниною, а живою мовою, такою, якою говорить народъ, и своимъ дѣломъ показавъ, що книжку можна написати народною мовою.

Першѣ три роздѣлы Енеиды появили ся друкомъ 1798 р. и зъ того часу зачинаеть ся доба вôдродженя нашои літературы.

Зерно, засѣяне Котляревськимъ, на добру впало землю. Нашѣ письменнѣ люде зрозумѣли правду, вказану Котляревськимъ и почали писати народною мовою, а за послѣдныхъ сто лѣтъ наша література такъ розросла ся, що мы можемо смѣло показати ся зъ нею передъ цѣлымъ свѣтомъ, а нашого Шевченка, Франка, Стефаника, Драгоманова та деякихъ иньшихъ уже навѣть знає и шанує весь цивілізованый свѣтъ.

Розвиваючи нашу рôдну мову и нашу рôдну літературу, не забули мы и про того, що показавъ намъ ту нову дорогу, не забули и про Котляревського. И отъ рада украинського мѣста Полтавы, де родивъ ся, проживавъ и вмеръ Котляревській, постарала ся, що изъ жертвъ землякôвъ збудовано йому въ Полтавѣ гарный памятникъ, котрый власне вôдкрито въ суботу, дня 12. с. м.

Зъ нагоды вôдкрытя памятника Котляревського вôдбуло ся въ Полтавѣ велике всенародне свято, на котре зъѣхали ся люде зо всѣхъ кôнцѣвъ нашои просторои вôтчины. Жаль лише, що те украинське свято вôдбуло ся пôдъ ярмомъ російського деспота, котрый не занехавъ дати намъ почути свою важку руку. Вôдчиты на святѣ мусѣли вôдбути ся на російськôй мовѣ, воскресителя украинськои літературы мусѣли мы згадувати російськимъ словомъ...

Та хочь у неволи, показали мы, що мы не невôльники, а вольнѣ люде. На святѣ въ честь Котляревського позволено делеґатамъ зъ Галичины вôдчитувати привѣтнѣ письма по украински, але російськимъ украинцямъ приказано читати по російськи. Однакъ вони не послухали приказу деспотичного правительства, а однодушно запротестували противъ такого насильства надъ живымъ словомъ. До ихъ протесту прилучили ся всѣ присутнѣ на святѣ и на знакъ протесту вышли зъ салѣ.

Оттакъ вôддали мы честь памяти Котляревського и запротестували противъ царського гнету. Бажати-бъ лише, щобы той пасивный протестъ перемѣнивъ ся якъ найскорше въ протестъ активный, щобы нашъ народъ зрозумѣвъ, що вôнъ може спôльными силами выбити ся изъ неволѣ и почавъ выбивати ся зъ неи!...

М. Л.

*) Тутъ замѣтимо; що на тôмъ становищи стоять доси „нашѣ“ москвофілы, дарма, що вôдъ часôвъ Котляревського йде вже друга сотка лѣтъ, та що за той часъ треба-бъ було хочь трохи пôйти въ передъ.

Якъ оденъ Русинъ дякувавъ своимъ краянамъ за добру раду.

Ще не буде тому рôкъ якъ оденъ нашъ Русинъ приѣхавъ до Америки. Приѣхавши тутъ мѣжь своихъ краянôвъ, якъ самъ менѣ оповѣдавъ, дôставши роботу и приодѣвшись въ американьске шмате зачали єго, єго краяне намовляти, щобъ вôнъ давсь заасекуровати. Зъ першу, каже, навѣть не хотѣвъ слухати щось подôбного, але вымовлявъ ся що на яку нечисту силу буде викидати грошѣ, коли вôнъ здоровъ якъ дубъ. Але коли видѣвъ, що краяне вперлись на него вже конче, каже, такъ сли хочете мене гдесь тамъ заасекуровати то асекуруйте и я пôйду зъ вами, але грошей на то не маю и не дамъ. Єго добрѣ краяне видячи, що зъ нимъ нема иншои рады, згодились на те и взяли го зъ собою на мітинґъ, дали єго записати до Братства и до „Р Н Союза“ и розумѣесь заплатили за него своими грôшми. Вôнъ видячи се, що єго краяны такой не жартовали а дали го на силу вписати до орґанізаціи и заплатили за него; каже: — га, щось мусить бути въ тôмъ доброго и пожиточного а также згодивъ ся, що на дальше буде вже самъ плативъ. — Пожиточнôсть тая зъ орґанізаціи показалась єму не одовгій часъ, бо не минуло пôвъ року якъ одного вечера пôйшовши на нôчну шифту до роботы, вернувъ калѣкою до дому а именно заскочили на него зъ противныхъ бокôвъ 2 инджаѣ и вôдорвали єму кавалець ноги. Що дальше сталось не треба вамъ оповѣдати, бо кождый догадаесь. Але застановѣть ся добре надъ тымъ: — Той, котрый передъ пару мѣсяцями бувъ здоровъ якъ дубъ и казавъ пощо менѣ ассекураціи, днесь до смерти калѣка! Днесь вôнъ певно зрозумѣвъ, що то есть асекурація, а то тымъ бôльше, бо идучи до своеи родины до старого краю сказавъ менѣ такъ: єслибъ не мои добрѣ краяне, за що Богъ милосерный нехай заплатить имъ добромъ, що на силу впхали мя до Братства и до Союза, щожь чекало бы мене днесь? Мимо волѣ вырвалось єму зъ устъ: „торба жебрача“. А може и тои бы не було— сказавъ поволи. Але, каже дальше, добрѣ люде дали мя заасекуровати и хоть правда, що вже буду калѣкою, то принаймѣй не згинувъ емъ гдесь пôдъ плотомъ на чужинѣ, бо коли бувъ я въ шпитали то спомагало мене Братство а коли я выйшовъ зъ шпиталю, Союзъ выплативъ менѣ пôдпору тай маю о чôмъ доѣхати до своеи родины. Якажь наука зъ того для насъ? Наука така, що мы не повиннѣ нѣколи легковажити собѣ самыхъ себе а противно повинниcьмо завсѣгды забезпечитись на завтра, бо нѣхто не знає яка доля го чекає. Въ Октобрѣ принимаесь до Р. Н. Союза безъ вступного, где за 70. ц. платять 600 дол. посмертного и иньшѣ запомоги. Проте Братя Русины не вôдкладайте на дальше, покиньте ту недобру руску бесѣду: „а та то еще часъ, а та ажь пôзнѣйше“, а записуйтесь численно до Р. Н. Союза.

С. Ядловській,
гол. секретарь.

Въ справѣ Серафима.

(Конець).

Єсли взяти на увагу все, що було до сего часу писано про Серафима зô стороны російского Синоду, консуля и російскихъ ґазетъ то кождый, хто судить безсторонно, мусить признати, що Серафимови до сеи поры не доказано, що вôнъ не є епископомъ.

Друга рѣчь характеръ Серафима, хочь и тутъ нема нѣчого певного а тôлько поголоски, бесѣды на ухо и т. п. Говорять примѣромъ, що вôнъ поводить ся неморально, що любить вôдъ часу до часу напитись и таке инше. Все те однако, хотяй бы навѣть було цѣлковитою правдою, не може бути доказомъ противъ єго епископства. Лихѣ та неморальнѣ люде лучають ся навѣть мѣжь особами, що держать высокѣ уряды. Фактомъ есть, що и мѣжь высокими ба навѣть найвызшими духовными достойниками лучали ся люде неморальнѣ.

Що поступоване Серафима було и есть неразъ загадкове, чудне, дивацке, та не згôдне зъ урядомъ, якій вôнъ хоче рєпрезентувати чи дѣйстно репрезентує — се также фактъ, якій кождый, хто приглядаесь єго роботѣ мусить ясно бачити.

Не менче дивачнымъ мусить выдатись кождому залицяне ся „независимого“ митрополита Серафима до російского Царя и Синоду. До першого шле вôнъ чолобитнѣ сейчасъ по своимъ приѣздѣ до „вôльнои“ Америки, каже попамъ, котрыхъ высвятивъ, молитись за царя, ба навѣть за „вдовствующую Императрицу“, а до Синоду шле скарги на тутешну російску ґазету „Свѣтъ“ и на російского консуля въ Канадѣ за те, що они не помагають єму въ єго роботѣ а псують eѣ та хоче орґанізувати якусь всеросійску православну церковь! Таке поступоване Серафима дасть ся хиба тымъ пояснити, що вôнъ хоче пôддобритись Синодови своими „успѣхами въ дѣлѣ распространенія православія“ и хоче, щобы, коли вôнъ поверне назадъ до „матушки Россіи“, Синодъ не тôлько єго помилувавъ але навѣть посадивъ єго на однôмъ зъ владычихъ престолôвъ.

О попахъ, якихъ Серафимъ высвятивъ не приходить ся намъ говорити богато тымъ бôльше, що лично ихъ не знаемъ а часъ ще за короткій, щобы ихъ дѣяльнôсть можна справедливо осудити. На теперь, о скôлько знаемо зъ дописей и листôвъ, можемо тôлько тое сказати, що справдѣ мѣжь ними є деякѣ люде, невеликого образованя, або такѣ, що дались высвятити задля амбіціи або бизнесу (а де такихъ нема?), але суть мѣжь ними также люде, що доповнили свое образоване наукою, яку приносить зъ собою житє, люде, що зробили сей крокъ не задля своеи власнои корысти, а задля добра другихъ.

Якѣ будуть плоды ихъ дѣяльности годѣ напередъ сказати, то однакъ певно, що найбôльше имъ пошкодивъ и найбôльше пôдкопавъ ихъ повагу таки самъ Серафимъ своимъ нетактовнымъ поступованемъ, своимъ свяченемъ безъ приготованя, и своими плянами о всеросійскôй церкви.

Заключене зъ того всего, на нашъ поглядъ, ось яке:

Хотяй бы поминути навѣть сей фактъ, що Серафимъ православный а бôльшôсть Русинôвъ въ Сполученыхъ Державахъ и Канадѣ — се греко-католики-уніяты, — хотяй бы вôдкинути всякѣ сумнѣвы що до єго епископства, се єсть, хотяй бы справдѣ було доказано, що Серафимъ дѣйстный епископъ — то таки вôнъ, Серафимъ, не є вôдповѣднымъ чоловѣкомъ на руского епископа въ Америцѣ. Русины Американьскѣ хотять мати за епископа передовсѣмъ Русина-патріота, чоловѣка характерного, зъ тактомъ, енерґічного, а не людину, котра кромѣ епископского свяченя або зовсѣмъ немалабъ сихъ прикметъ, або малабъ ихъ але въ дуже малôй мѣрѣ.

Наше питане въ справѣ Серафима не було бы мабудь повнымъ, закôнченымъ, еслибъ мы на послѣдъ не поднесли отсихъ кôлька питань:

Що за причина, що Серафимови его праця мѣжь Русинами американьскими до сего часу будь-що будь такъ удавалась?

Тому Серафимови, котрый несповна рôкъ якъ приѣхавъ зъ турецкого краю безъ гроша, котрый не е Русинъ а Москаль, чоловѣкъ безъ жадныхъ тутъ знакомыхъ, чоловѣкъ иншои вѣры якъ бôльшôсть тыхъ, для котрыхъ попôвъ вôнъ посвятивъ?

Чому царославна місія въ Америцѣ, що дôстае що року сотки тысячь долярôвъ вôдъ Синоду и мае 3 часописи, не може похвалитись такими успѣхами въ дѣлѣ розширеня православія мѣжь тутешными Русинами за цѣлый часъ свого тутъ истнованя — якъ Серафимъ за часъ кôлькомѣсячного свого тутъ побуту и то безъ фондôвъ, безъ часописей, безъ посторонной помочи?

Вôдповѣдь на тое може бути тôлько одна. Русины американьскí принесли свою любовь до руского обряду, до рускои церкви еще зъ краю. Они привикли до нихъ, привязались, тужать за ними, и хочуть ихъ тутъ мати. Але цароcлавіе такъ само якъ и римо-католицизмъ имъ противнí. Они сторонять и вôдъ одного и вôдъ другого. Та сторонять не задля рôжницѣ въ вѣрѣ (бо якажь рôжниця мѣжь римо а греко-католицизмомъ, або мѣжь цароcлавіемъ Тихона а всеросійскимъ православіемъ Серафима?) — а задля того, що одно и друге противить ся ихъ народному, рускому самопôзнаню, противить ся рускому духови, що и одно и друге хоче надъ Русиномъ панувати — а Русинъ хоче волѣ, хоче мати свою питому, руску церковь.

Ось чимъ пôсля нашои думки, дае ся пояснити поводжене Серафима а неповоджене цароcлавныхъ и римокатоликôвъ.

Єсли просьбы, плачѣ и нарѣканя не вспѣли переконати краевыхъ достойникôвъ о потребахъ и бажаняхъ Русинôвъ американьскихъ — то може хоч успѣхи Серафима дадуть имъ дещо до думаня.

Що чувати въ свѣтѣ.

Студенты університетôвъ и высшихъ наукoвыхъ заведень въ Америцѣ стоять о цѣле небô низше вôдъ своихъ европейскихъ товаришѣвъ. Ихъ моральна вартôсть е иногдѣ такъ мала, що прямо не хоче ся вѣрити, абы се були люде образованí, кандидаты на будучихъ проводирѣвъ народа. Поступовыхъ змагань, взнеслыхъ идей и любови для народа не найдешь мѣжь ними зô свѣчкою, та за то стрѣнешь ся дуже часто зъ ворогами робôтникôвъ и робôтничои справы въ загалѣ. Дôйшло вже навѣть до сего, що студенты явно помагають капіталістамъ поборювати зъорґанізованыхъ робôтникôвъ, а то тымъ робомъ, що пôдчасъ страйкôвъ идуть гурмою скебувати, чимъ найбôльше шкодять робôтничôй справѣ. За ихъ пôдмогою американьскí капіталісты подавлюють страйкъ по страйку. Такъ було пôдчасъ великого страйку фабричныхъ робôтникôвъ въ Питсбурґу и Філаделфіи, Па. телеґрафістôвъ въ Чікаґо, Ил., дрôбныхъ ремѣсникôвъ въ Ню-Йорку и таке лучае ся чимразъ частѣйше. Ось и недавно застрайкували мельники въ Мінеаполисъ, Мін. а студенты сейчасъ заняли ихъ мѣсце. Теперь нещаснí страйкеры не мають найменшихъ виглядôвъ на успѣшне закôнчене борбы, бо скебы попсували все.

Константуючи сей фактъ, робôтнича преса такъ пише зъ тои нагоды:

Звѣсно намъ, що е богато зволочи по американьскихъ університетахъ, але се вже безмежна пôдлôсть, щобы она чимразъ частѣйше помагала дусити робôтникôвъ та робити имъ перепоны въ борбѣ о нужденный кусень хлѣба и полѣпшене своеи долѣ. До такого дѣла способнí лишень люде безъ чести и совѣсти, на скрôзь пересяклí трôйломъ капіталістичного устрою. Але чогожь можь надѣяти ся по людяхъ, въ котрыхъ найбôльшій идеалъ, то гра въ „бейзболъ" и „футболъ" Величезна рôжниця мѣжь тутешными а европейскими студентами.

Въ такôй Росіи, Франціи, Италіи, Нѣмеччинѣ, Испаніи и Портуґаліи студенты е приятелями покривдженыхъ, розсадниками поступовыхъ идей, проводирями масъ, ворогами деспотôвъ та назадникôвъ и наскрôзь поступовымъ елементомъ.

Наша република лѣпше платить своимъ сынамъ, котрí проливали кровь за за неи, чимъ яка небудь друга держава въ свѣтѣ. Обчислено, що вôдъ часôвъ вôйны о независимôсть Сп. Державъ выплачено доси ветеранамъ розличныхъ воєнъ 3038 міліонôвъ 623 тысячь 590 долярôвъ. Якъ бачимо, поважна сума.

Змаганя вôйсковыхъ круґôвъ до сего, щобы цивільныхъ горожанъ взяти за чубъ, якъ се дѣе ся въ деякихъ европейскихъ краяхъ, не можуть повеличати ся успѣхами въ Сп. Державахъ. Ось и сими днями розбили ся они въ Колорейдо объ поважну перепону. Рѣчь мала ся такъ:

Вôйско, покликане въ Кріплъ Крікъ, Коло., до подавленя страйку, увязнило безъ судового дозволу (варанту) кôлькохъ проводирѣвъ страйкерôвъ и задержало ихъ у вôйсковôй вязници. Цивільнí власти зажадали, щобы имъ выдано увязненыхъ, але мѣсцевый комендантъ вôйска заявивъ, що вôйсковí власти е высшí вôдъ цивільныхъ и не увôльнивъ ихъ. Справа пôшла передъ федеральный трибуналъ, а судія Сідсъ порѣшивъ, що вôйско мусить пôдлягати цивільнымъ властямъ, позаякъ въ противнôмъ случаю, свобода горожанъ була-бы сильно загрожена.

На основѣ сего засуду ґубернаторъ приказавъ ґенералови, щобы сейчасъ выдавъ увязненыхъ въ руки цивільныхъ властей и абы на другій разъ затямивъ собѣ, де хвôстъ а де голова...

Пôсля найновѣйшого рапорту еміґраційного бюра прійшло до Сп. Державъ въ мѣсяцю серпню с. р. 64 тысячѣ 977 свѣжихъ еміґрантôвъ, пôдчасъ коли минулого року причалило ихъ въ тôмъ самôмъ часѣ 45 тысячь 549. Въ мѣсяцю вересню прійшло 47 тысячь 822 еміґрантôвъ або о 5 тыс. 543 бôльше въ порôвнаню зъ вереснемъ минулого року.

Жандармы въ Сентіеґо де Куба зловили звѣстного Дж. Льопеза, проводира послѣдного повстаня. Разомъ зъ его увязненемъ наставъ на Кубѣ повный миръ, а тамошне правительство може теперь безъ нѣякихъ перепонъ працювати дальше надъ пôднесенемъ краю зъ матеріяльного занепаду.

Аґітація Кошутôвцѣвъ на Угорщинѣ здѣлала вже свое, бо порушила масы народа и пôпхнула ихъ до ексцесôвъ. Днесь по цѣлôй Угорщинѣ нарôдъ не хоче платити податкôвъ, уряджуе грôзнí демонстраціи противъ Австріи, а ту и тамъ приходить навѣть до заворушень и проливу крови. Минувшого тыжня прійшло до такихъ ексцесôвъ въ Сеґединѣ. Многочисленна товпа народа згромадила ся коло памятника Кошута и розпочала грôзну демонстрацію. Для привerненя порядку покликано вôйско, але товпа обкидала его камѣнемъ и покалѣчила кôлькохъ жовнѣрôвъ. Тодѣ вôйско ужило оружя тай убило 5 демонстрантôвъ. Дня 8. с. м. демонстранты знову розпочали борбу зъ вôйскомъ и поліціею, при чôмъ ранено кôлькадесять осôбъ.

Такій станъ рѣчей мавъ сильно напудити австрійского цѣсаря и спонукати его до уступчивости въ хосенъ Мадярôвъ. Телеґрафують зъ Вѣдня, що въ тамошныхъ двôрскихъ кругахъ говорять, будьто-бы сими днями мало появити ся вôдручне письмо цѣс. Францъ Йосифа до ґрафа Куенъ-Гедерварого, въ котрôмъ цѣсарь заявить, що годить ся на все, чого домагають ся Мадяры, зъ выимкою команды въ мадярскôй мовѣ.

Увѣряють, що мадярскí патріоты вдоволять ся на разѣ тыми добутками и мѣжь обома половинами монархіи прійде до згоды.

Вôйна мѣжь Росіею и Япономъ знову висить на волоску. Дня 8. с. м. мала Росія вôддати Китайцямъ ихъ Манджурію, а позаякъ не зробила сего и показала, що не гадае зробити, то Японцѣ опять грозять еи вôйною. Сейчасъ, коли потверджено чутку про ту нову крутню Росіи, Японія почала зброити ся зъ поспѣхомъ и нынѣ е вже вповнѣ приготована до вôйны.

Дня 9. с. м. причалила на хіньскí воды сильна японьска фльота военна и стала тамъ въ боевôмъ шику. Противъ неи выплила могутна російска фльота, зложена зъ 90 военныхъ кораблѣвъ, тай такожь розвинула ся въ боевôмъ порядку. Обѣ ворожí фльоты стоять теперь на якорѣ коло мѣста Ма-Сапъ-По, на полудневôмъ побережу Кореи, вôддаленí вôдъ себе на гарматный стрѣлъ. Кораблѣ однои и другои фльоты помальованí на чорно, якъ на вôйну, а внѣшна структура знята, немовь передъ битвою.

Суперники кождои хвилѣ готовí кинути ся на себе и розпочати борбу на жите або смерть. Вправдѣ нема сумнѣву, що маленька Японія була бы поборена черезъ сильну Росію, але союзъ, заключеный зъ Анґліею, додае Японцямъ отухи. Фльота японьска, сполучена зъ анґлійскою, значно перевысшае морскí силы Росіи, а обѣ союзнí державы можуть кромѣ того въ короткôмъ часѣ перекинути до Кореи бôльшу и лѣпше заосмотрену армію, чимъ Росія. Ходить навѣть досить имовѣрна чутка, будьто-бы Японцѣ перевезли вже свою армію до Кореи.

Европейскí дипльоматы е тои гадки, що вôйна мѣжь суперниками на далекôмъ сходѣ е певною, наколи одна зъ державъ не уступить. Ситуація е тамъ такъ поважною, що очи цѣлого свѣта зверненí въ ту сторону.

Російскій царь, Никола II., вôдъѣхавъ минувшого тыжня зъ Австріи до Дармштату, въ Нѣмеччинѣ, щобы бути присутнымъ на весѣлю своеи своячки, княжни Аліціи Батенберґъ и грецкого престолонаслѣдника, князя Андрея. На тôмъ весѣлю були также: цариця, цѣсарь Вильгельмъ II., грецкій король Юрій, даньскій Христіянъ, анґлійска королева Александра и богато иншихъ коронованыхъ головъ.

Въ якôй цѣли ѣздивъ царь до Вѣдня и що врадивъ зъ австрійскимъ цѣсаремъ, се ще доси тайною.

Македоньскí повстанцѣ беруть примѣръ зъ Туркôвъ и допускають ся такихъ самыхъ жорстокостей якъ и турецке вôйско. Зъ мести за рѣзню въ Разлоґу спалили они всѣ турецкí села въ охресности, загорнули всѣ засобы поживы и богато худобы тай вырѣзали цѣле населене, що числило 2000 осôбъ. Турецка залога, яка складала ся зъ 200 воякôвъ, такожь погибла зъ ихъ рукъ. Повстанцѣ втратили въ борбѣ 150 людей.

— Зъ головного табора повстанцѣвъ надоспѣла вѣсть про кровову борбу пôдъ Кітрасъ, де 80 Македонцѣвъ такъ хоробро боронили ся противъ кôлькохъ баталіонôвъ турецкого вôйска, що Турки були спонуканí цофнути ся, потерявши 250 людей. Мали они вправдѣ двѣ гарматы, але тí зле обслугуванí, стрѣляли понадъ головы повстанцѣвъ и убивали самыхъ таки Туркôвъ, що зъ другои стороны атакували Македонцѣвъ. Коли въ кôнци Турки доглупали ся и дали лѣпшихъ канонѣрôвъ, повстанцѣ подали ся въ горы майже безъ нѣякихъ втратъ.

Помимо сего, що европейскí державы остерѣгають Болгарію и Сербію, абы не мѣшали ся до македоньскихъ справъ и берегли ся вôйны зъ Туреччиною, Болгарія таки зброить ся горячково. Болгарске міністерство вôйны велѣло покликати передъ речинцемъ 24 тысячѣ рекрутôвъ и выслало на турецку границю бôльшу половину своеи арміи.

Словомъ болгарске правительство такъ поводить ся, начебъ було переконане, що вôйна зъ Туреччиною е необходимою.

ПѢСНЯ КАНАДІЙСКА.

Куе красно зазулечка
Въ мѣсяцю у Маю,
Выѣзджають Галичане
Зъ родинного краю
Мусять вони выѣзджати,
Имъ тамъ гôрко жити,
Вони до насъ листъ писали,
Чи тутъ добре жити.
Мы имъ заразъ вôдписали,
Землѣ тутъ хорошí,
Продавайте всѣ маетки,
Берѣть зъ собовъ грошѣ,
Бо тутъ грошей много треба;
Волы тре купити,
Будете вы люде добрí
Въ роскошахъ тутъ жити.
Вашу землю, пасовиска
Паны уживають
А селяне, бѣднí люде,
Слину пролигають.
Ваше право вражí Ляхи
Зъ рукъ вамъ выдерають
А жандары остру піку
До груди змѣряють. —
А жандары остру піку
До груди змѣряють,
При выборахъ за народомъ
Кулями стрѣляють.
Прощайте ся зъ рôднымъ краемъ,
Ходѣть до Канады,
Не бôйте ся, люде добрí
Тутка нема зрады.
Тутка землю дармо дають,
Лишь треба орати,
Будете вы люде добрí
Пшеницѣ збирати.
Вы тамъ высхли въ Галичинѣ
Якъ билинка въ полю,
Прощайте ся зъ рôднымъ краемъ
Йдѣть на Божу волю.
Въ Божôй моци та Канада,
Вона тутъ сіе,
Всѣ народы Европейскí
Вона ихъ пріймае.
Тутка землѣ не бракуе,
И въ вôйску не служить,
Котрый прійде до Канады
То вôнъ не затужить.
Тутъ соломы запаляють
Ажь дымы ся стеля,
Въ Галиціи ѣ купують,
Пôдъ худобу стеля.
Въ Галиціи ѣ купують
И сѣчки рубають,
Всѣ народы Европейскí
Роскошôвъ не знають.
Намъ тутъ сѣна не бракуе,
Коровы якъ ланѣ,
Вся худоба пасе въ степахъ
Красна якъ оленѣ.
Котрый иде до Канады
Най си погадае,
Волы, конѣ тре купити,
Землю дармо дае.
Котрый иде до Канады
Най приноситъ грошѣ,
Бо тутъ земля уроджайна
Орати ся проситъ.
Бо тутъ земля уроджайна
Продукта выдае,
Котрый прійде до Канады
Роскошôвъ зазнае.
У Канадѣ е роскоши,
Жити е де гойно;
Ходѣтъ братя до Канады
Доки вамъ ще вольно!
Паны скажутъ: „тутъ зараза,
Холера пануе.
Не пустити хлопа зъ села
Най тутъ скрипируе!"
А жандарѣ узброенí
Станутъ на острозѣ
Та завернутъ чоловѣка
Хоць бы бувъ въ дорозѣ.
— „Где ты идешь? до Канады?
Ты йдешь панувати?
Паны будутъ самí тутка
Свинѣ завертати?!"

Зъ збôрника А. Рыбчиньского.

Подавъ М. Щ.

Авторъ сеи пѣсни Александеръ Рыбчиньскій, не вмѣе писати, родивъ ся 1855 р. въ Дзвенигородѣ, повѣта Борщôвъ, въ Галичинѣ. Пять рокôвъ якъ переѣхавъ въ Канаду.

Повѣдомлене.

Понеже робота въ Allegheny, Pa. устала, то многí люде пôшли на другí плейзы або до краю. Всѣ члены належачí до братства Успенія Пресв. Богородицѣ въ Алеґені, Па. вôддѣлъ Союза 56, нехай удають ся въ справахъ братства и Союза впрость на адресу Paul Gera, Leetsdale, Pa. Allegheny Co.

Также повѣдомляю всѣхъ, що 200 долярôвъ, котрí покôйный Михайло Ґера записавъ зъ посмертного на руску церковь въ старôмъ краю, находять ся въ касѣ братскôй а будуть выспанí до краю ажь тоґды, коли дôстанемо вôдповѣдь зъ краю, що тамъ въ церкви мае ся зробити, бо ґромада може бы дала грошѣ на процентъ а по небôщику не зôстало бы жадной памятки.

Павло Ґера.

Ч. 189.

Квітъ

на двѣста долярôвъ, котрí п. Стефанъ Ґера отримавъ яко посмертну запомогу по братѣ Михайлѣ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Allegheny, Pa., дня 22. Септ. 1903.

Стефанъ Ґера.

Свѣдки: Paul Palycia,
Павелъ Ґера.

Вôдъ мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Павелъ Ґера, секретарь.

Ч. 190.

Квітъ

на чотири ста долярôвъ, котрí Мѣсцевый Урядъ выплативъ за похороннí кошта Михайла Ґера зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Allegheny, Pa., дня 26. Септ. 1903.

Павелъ Ґера.

Свѣдки: Paul Palycia,
Павелъ Ґера.

Вôдъ Мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Павелъ Ґера, секретарь.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный председатель } о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-председатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.

Заст. касіера.................... Глова EXCELSIOR, PA.

Заст. секретаря ....Ва[illegible]ришко SCRANTON, PA.

Радни:

М. Турокъ....................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута..................Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ...............Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь..............McKeesport, Pa.
Андрей Добошь..........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ...................Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другі запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпечити вашй дѣти за таншй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете больше якъ деинде.

Члены „Союза“, котрі пишуть самі до Редакціи про змѣну своеи адресы мусять всегда написати до котрого вôддѣлу „Союза“ належать и якъ той вôддѣлъ называесь.

До „Союза“ безъ вступного принимае ся въ Октобрѣ новыхъ членôвъ въ вѣцѣ до 35 лѣтъ, а за половину вступного въ вѣцѣ вôдъ 35 до 45 лѣтъ.

Панове мѣсцевй секретарѣ Союза! Просимо Васъ подавати намъ по кождôмъ мітингу адресы новыхъ членôвъ, змѣны членôвъ старыхъ и спись тыхъ котрымъ треба Свободу застановити.

Редакція.

Демко Мерена
секретарь Р. Н. Союза въ Cohoes, N. Y. родомъ зъ Флоринки, повѣта Грибôвъ въ Галичинѣ. Приѣхавъ до Америки 1888 р. Мае лѣтъ 31; есть готельникомъ.

Квітъ

на сто трийцять пять долярôвъ ($135.00), котрй мы Григорій и Марія Хомякъ яко посмертну запомогу по нашôмъ сынѣ Иванѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ отримали! За скору и точну выплату складаемъ честнымъ Урядникамъ Р. Н. Союза сердечну подяку. Спаси Бôгъ! Хто мае здоровий розумъ и горячу любовь до свого руского народа, той не буде належати до иншои орґанізаціи, лише до Р. Н. Союза. Братя Русины! вс[illegible]айте въ мѣсяцю Октобру до Р. Н. Союза, бо не знати, коли кого яка доля може спôткати.

Shamokin, Pa. Oct. 5th 1903.

Григорій и Марія Хомякъ.

СВѢДКИ: о. Иванъ Констанкевичь, Иванъ Їлова.

Мѣсц. Урядъ Р. Н. Союза вôддѣлъ 1.
Гав. Малинякъ, председатель, С. Хорощакъ, секретарь.

Квітъ

на двѣста долярôвъ ($200.00), котрй я отримала яко посмертну запомогу по моимъ мужу бл. п. Стефанѣ Янчарь, котрый зôставъ забитый въ майнахъ въ Shamokin, Pa. Складаю сердечну подяку Выдѣлови Р. Н. Союза за точну и скору выплату и желаю всѣмъ Русинамъ вступати до Р. Н. Союза, бо не знае нѣхто, чіе днесь, а завтра.

Shamokin, Pa. Oct. 5th 1903.

Марія Янчарь.

СВѢДКИ: о. Ив. Констанкевичь, Иванъ Їлова.

Мѣсц. Урядъ Р. Н. Союза вôддѣлъ 1.
С. Хорощакъ секретарь.

Квітъ

на $22.00, словами двайцять два доляры, котрй я нижше пôдписаный отримавъ яко посмертну запомогу по сынѣ Антонѣ Андрецъ зъ касы Р. Н. Союза.

Ford City, Pa. Oct. 5th 1903.

Филипъ Андрецъ.

СВѢДКИ; С. Баль, М. Бекъ.

Квітъ

на двѣсга двайцять долярôвъ [$220.], котрй я пôдписаный отримавъ яко посмертну запомоту по женѣ Аннѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McAdoo, Pa. Oct. 6th 1903.

Филипъ Митришинъ.

СВѢДКИ: Димитрій Капѣтула, Григорій Пивоварникъ.

Мѣсц. Урядъ Р. Н. Союза вôддѣлъ 7.
Иванъ Посыпанко, секретарь, Конст. Поступакъ, председатель.

Квітъ

на вôсѣмдесять долярôвъ ($80.), котрй Мѣсцевый Урядъ Р. Н. Союза, вôддѣлъ 7, отримавъ за кошта похорону по Аннѣ Митришинъ зъ касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Мѣсцевый Урядъ Р. Н. Союза въ McAdoo, Pa. Oct. 6th 1903.
Конст. Поступакъ, председатель.
Иванъ Посыпанко, секретарь.

СВѢДКИ } Филипъ Митришинъ, Димитрій Капѣтула, Григорій Пивоварникъ.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Читайте.

Братство св. Арх. Михаила въ Yatesboro, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ въ Октобри до 35 рокôвъ безъ вступного. Хто заплатить одного доляра той буде такимъ членомъ братства якъ кождый другій членъ.

За урядъ братства
Петро Шевчинъ, председатель.

Безъ вступного

до братства и Союза буде принимати братство св. Йоана Хрестителя новыхъ членôвъ дня 18-ого Октобра 1903 въ Scottdale, Pa. Мітинґъ буде въ домѣ п. Петра Куленича о 2-ôй пополудни. На сей мітинґъ кождый членъ мае ся явити.

Теодоръ Ярошъ, секретарь.

Памятайте,

що братство св. Ар. Михаила въ Elmira Heights, N. Y. буде принимати новыхъ членôвъ вôдъ 16 до 35 лѣтъ безъ вступного. Приступайте сейчасъ. За 70 центôвъ на мѣсяць платить Союзъ $600. посмертного за мужа а $300 за жену. Записуйте такожь дѣти. Мітинґи вôдбувають ся въ першу Недѣлю по 20-ôмъ въ гали парафіяльнôй о 2-ôй пополудни.

Мовчанъ К. предсѣд.
Тарбай Ив. секретарь,
Панила Дм. касіеръ.

Читайте!

Браство св. Арх. Михаила въ Homestead, Pa. вôдбуло дня 4 Октобра чвертьрôчный мітинґъ, на котрôмъ ураджено тримати ще оденъ мітинґъ 18 Октобра 1903, щобы дати спосôбнôсть больше новымъ членамъ приступити до нашого братства и до Р. Н. Союза безъ вступного. Мітинґъ вôдбуде ся пôдъ числомъ 528 на третій Евеню, въ домѣ п. Петра Фешa. Выбрано слѣдующихъ урядникôвъ: Стеф. Шерепита предс., Петро Фешь секретарь, Михайло Руснакъ касіеръ.

Братство

Рождества Пресв. Богородицѣ въ Lansford, Pa. принимае новыхъ членôвъ въ Октобру безъ вступного а въ Новембру и Децембру то есть ажь до Нового Року за пôвъ вступного. Братство наше мае 180 членôвъ, отже тôлько членôвъ якъ мало котре друге. Наше братство належить до Союза. Братя Русины приступайте до нашого братства и до Союза а мы васъ приймемо якъ своихъ во Христѣ братôвъ. Такожь дѣти свои записуйте до Союза а Р. Н. Союзъ танше и лѣпше ихъ забезпечить якъ котра небудь друга асекурація. Найлѣпше буде, если дѣти будуть належати до тои самои орґанізаціи, що и ихъ родичѣ а не до чужихъ асекурацій.

Сидоръ Скарлошь. председ.,
Михаилъ Терепанъ, секретарь.

Jan 04

Оголошене.

Братство св. Иліѣ, вôддѣлъ Р. Н. Союза 28, въ Mahanoy Plane, Pa. принимае новыхъ членôвъ въ Октобру, Новембру и Децембру безъ вступного. Мітинґи вôдбувають ся въ першу недѣлю кождого мѣсяця.

Николай Дембицкій, секретарь

Просимо всѣхъ

мѣсцевыхъ секретарѣвъ Руск. Нар. Союза, щобы намъ прислали чимъ скорше свои фотоґрафіи а такожь написали якъ котрый довго есть секретаремъ, скôлько мае лѣтъ, звôдки походить и чимъ занимае ся.

Редакція Свободы.

Читайте!

Въ Пасейку, Н. Дз. устроюе Сестричне Братство св. Варвары ДРУГІЙ ВЕЛИКІЙ БАЛЬ въ Суботу 24 Октобра 1903 въ Гали п. Ковальчика 86, 2nd St. Початокъ о годинѣ 12 въ полудне Музыка першои клясы. Вступъ вôдъ особы 25 ц. Запрашае всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи. Котра дѣвчина або жена зголосить ся на балю до секретаря Ивана Шафрана, то буде принята до братства сестричного безъ вступного! Длятого повиннй всѣ, котрй еще не належать, зголосити ся. Наше братство числить вже 90 членкины!

КОМІТЕТЪ.

Великій Баль

устроюе бр. св. Василія Вел. въ Прайсбурґу, Па. дня 17. Октобра 1903 въ гали Д. Хомика. Початокъ о 9-ôй годинѣ рано. Вступъ безплатный. На балю будуть принимати новыхъ членôвъ до братства и до Союза (до 35 лѣтъ) безъ вступного.

УРЯДЪ БРАТСКІЙ.

Великій Баль

устроюе новозаложене товариство »ЗАПОРОСКА СѢЧЬ« дня 31 жовтня 1903, въ гали пôдъ ч. 255—263 E. Houston St. въ Ню-Йорку. Початокъ о 7-ôй вечеръ

На баль сей запрошуемо всѣхъ честныхъ Рбсинôвъ зъ Ню-Йорку и околицѣ. За добру музику и забаву ручить

КОМІТЕТЪ БАЛЕВЫЙ.

Молчко предс., Бѣлорамбъ секр., Волосѣнка касіеръ, Титла П. маршалокъ, Яворовскій floor manager, Ханачкôвскій и Волосѣнка до вôдбираня тикетôвъ, Щербатый и Дашкевичь контрольоры.

Бѣляньскій председатель.

Великій Баль

устроюе товариство »ЗОРЯ«, вôддѣлъ Р. Н. С. 69, въ New York-у спôльно зъ сестричнымъ брацтвомъ св. Ольги дня 7. Новембра 1903, въ Liberty Hall 257 E. Houston St. New York. Початокъ точно о год. 7. Вступъ вôдъ особы 25 ц. Всѣхъ членôвъ тов. »Зорѣ« якъ такожь и всѣхъ въ Ню-Йорку и на околици мешкаючихъ Русинôвъ запрашае комітетъ балевый.

Ан. Гречухъ предѣдатель,
Ан. Корпанъ касіеръ,
Ю. Пôдсадочный секретарь.

Отсимъ повѣдомляю

всѣхъ интересованыхъ, що я перенѣсъ ся до Leetsdale, Pa. All. Co.

Павло Ґера
касіеръ бр. Усп. Пресв. Богородицѣ, ч. Р. Н. С. 56.

Заява.

Хвальна Редакціе!

Въ числѣ 41. „Свободы“ на сторонѣ пятôй, пôдъ рубрикою „Що чувати въ свѣтѣ“ занотовано, що президентъ Рузвелтъ заявляе ся противникомъ розводôвъ супружескихъ. Причиною сего мае бути вплывъ католикôвъ а именно католицкихъ попôвъ, котрй (якъ каже „Свобода“) „всегда и всюды ширять назадництво“. Отсимъ заявляю прилюдно, що я зъ симъ высказомъ „Свободы“ про „попôвъ (sic!) католицкихъ“ зовсѣмъ не годжу ся, а що тикаесь справы розводôвъ, то яко священикъ католицкій подѣляю въ повнѣ мнѣне президента Рузвелта и маючихъ на него вплывъ католикôвъ, тимъ больше, що нерозривнôсть доомер[illegible]тна супружества есть доґмою христіяньско-католицкою, котру неузнавати, е вôдступленемъ вôдъ праводивои вѣры христіяньско-католицкои.

О. Ал. Улицкій.

ВСЯЧИНА.

Свѣтъ въ числахъ.

— Бюро всесвѣтного почтового союза въ Бернѣ швайцарскôмъ подае, що у всѣхъ краяхъ, якй належать до сего союза, припадае рôчно 50 міліонôвъ посилокъ, котрыхъ зъ розличныхъ причинъ годѣ доручити адресатови. Коли зъ посилки не можь вычитати, хто еѣ посилае, тодѣ бувае она нищена. Такихъ знищеныхъ листôвъ, картокъ, друкôвъ и т. п. бувае рôчно 26 міліонôвъ штукъ.

— Зелѣзный капіталъ Ватикану выносить 50 міліонôвъ франкôвъ. Тй грошѣ лежать въ анґлійскихъ банкахъ и приносять папѣ римскому 2 міліоны 500 тысячь франкôвъ процентѣ на рôкъ.

— До Сп. Державъ спроваджують кождого року за звышь 25 міліонôвъ долярôвъ козячихъ скôръ.

— При нагодѣ остатного побору до войска въ Италіи сконстантовано, що на 193 тысячь 183 рекрутôвъ 62 тысячь 998 не вмѣло писати нѣ читати, або округло 38 на 100.

— Въ мѣсяцю червню с. р. перевезли австрійскй державнй зелѣзници 4 міліоны 767 тысячь 300 подорожныхъ за 4 міліоны 727 тысячь коронъ.

— Для жителѣвъ острова Мартиніки, що не погибли пôдчасъ страшного выбуха вулькана, зложено дорогою жертвъ 9 міліонôвъ 279 тысячь 233 франкôвъ.

— Пôсля найновѣйшихъ обчисленъ живе въ мѣстѣ Ню-Йорку 600 тысячь жидôвъ.

— Въ 1900 р. выходило въ Японіи 766 часописей и періодичныхъ выдавництвъ. Розôйшло ся ихъ 200 міліонôвъ примѣрникôвъ.

— Статистика торговельного департамента выказуе, що минувшого року вывезено изъ Спол. Державъ до Росіи товарôвъ за 17 міліонôвъ 606 тысячь 802 долярôвъ, а привезено зъ Росіи за 9 міліонôвъ 282 тысячь 396 долярôвъ.

— Помершій папа римскій, Левъ XIII. лишивъ майно вартости 15 міліонôвъ 750 тысячь долярôвъ.

— Въ 1902 роцѣ імпортувала Европа зô Сп. Державъ 318 міліонôвъ фунтôвъ бавовны.

— Берлинъ, столичне мѣсто нѣмецкого цѣсарства, числить теперь 1 міліонъ 930 тысячь 237 жителѣвъ.

— Фабрика Мавсера выробляе мѣсячно по 200 тысячь карабінôвъ.

— Найбôльша лѣхтарня морска е коло Гельґолянду, на пôвнôчнôмъ морю. Висока она на 92 метрôвъ, удѣляе електричного свѣтла о силѣ 30 міліонôвъ свѣчокъ, и видно еѣ на 42 кільометрôвъ довкруги.

— На 731 тысячь 195 еміґрантôвъ, що въ часѣ вôдъ 30 червня 1903 р. прибули до Сп. Державъ, було лише 180 тысячь 195 неписьменныхъ.

— Въ Индіяхъ схôдныхъ умерло на чуму: въ 1897 роцѣ 56 тысячь, въ 1898 р. 118 тысячь 9, въ 1899 р. 135 тысячь, въ 1900 р. 93 тысячѣ, въ 1901 р. 274 тысячь 9, а въ 1902 роцѣ 577 тысячь осôбъ.

— По кôлькохъ рокахъ працѣ скôнчено въ Монтенѣ плôтъ, котрый належить до найбôльшихъ плотôвъ на земли. Окружае вôн индіяньску резервацію — Форт. Белкпейпъ, яка е на 60 миль довга а на 40 широка. Плôтъ мае отже 240 миль квадратовыхъ.

— Зъ одной топы цукровыхъ буракôвъ можь одержати 210 фунтôвъ рафінованого цукру.

— Населене кулѣ земскои говорить звышь 6000 языками.

РУСЕ СХАМЕНИ СЯ!

Куда иду де въ дорогу
Все почую, слава Богу,
Зъ рускихъ грудей руску мову,
Руске слово, слава Богу.
И на вѣки слава буде
Поки свѣта, рускй люде
И що будуть рускй сыны,
Щобы въ серцю то носили.
Щобъ носили, памятали,
Разомъ руки си подали,
Щобы кождый крикнувъ жваво,
Що мы такожь маемъ право!
Тутъ признати тôлько руске
Не зломане москвофульске;
Я за рускихъ тяхъ не маю,
Що по два сѣ вымовляють.
Щобъ то знали, не забули,
До просвѣты ся горнули,
Щобъ зъ дороги не зблукались
Москвофілямъ не пôддались.
Москвофілямъ и тôй „Правдѣ“,
Що такъ бреше на насъ завжди
Ось якъ було ту недавно,
Що брехала таки явно.
Отъ казала, що Вкраина
Еще и не народилась,
То не правда! Тôлько спала
А теперь вже пробудилась.
Пробудилась зъ сну твердого
Тай протерла очи
А ворожй москвофілѣ
Строити ю хочуть.
Але вражй москвофілы
Вы того не втнете,
Самй вмрете закимъ для насъ
Трôйки принесете.
А трутина ѣдовита
Не для Украины,
Я-бъ вамъ жичивъ самымъ з'ѣсти
„Братцы“ москвофілы.
Васъ батюшки научають,
Вôдъ рôдного вôдвертають,
Головы вамъ завертають,
Москалями называють,
А вы д.... дали вѣру
Тай дуетесь понадъ мѣру
Своихъ людей цураетесь
Зъ москалями братаетесь.
Богъ изъ вами руссофілы,
Мы тожь Русинами,
Я васъ прошу не братайтесь
Зъ тими москалями.
Бо москалѣ злй люде
Були, есть и будуть,
Щобъ ся вы имъ якъ лестили,
Вони то забудуть.
Москаль зъ вами то такъ зробить
Якъ котъ робить мыши:
Неголодентъ то задусить,
Живои не лишить.
Я васъ прошу огляньте ся,
Згадайте на Бога,
Не брешѣть на насъ нѣколи,
Бо то зла дорога.
Бо брехнею свѣтъ перейде
А правдою также,
Но брехнею ся не верне
А правдою завжди.
Шкода того имя „Правдѣ“,
Що такъ ю назвали,
Якъ бы була „Юда“ звалась
Було-бъ пасовало.
А вы братъ отгôй то вершь
Въ голосъ прочитайте —
До редакціи „Свободы“
Вкладки посилайте.
Нехай паша „Свобода“
Що разъ побôльшаесь
И просвѣта межь народомъ
Нехай розвиваесь.
Двайцять пунктôвъ написавъ я
Ще й двайцятый перший,
Если вамъ се до вподобы
Будуть дальше вершѣ.

Написавъ и. С. п. Ф. & С. к. Г.

Гдѣ есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Где есть!

Осифъ Стеранковичъ родомъ зъ Высовы въ Галичинѣ. Вже 7 лѣтъ якъ не пише до краю, де лишивъ жѣнку и дѣти. Не знати чи жие чи вже умеръ. Хто бы знавъ о нѣмъ нехай пише на адресъ:

Sam Staneck
Maryville, Ill.

Дякъ

зъ тенсровымъ голосомъ, учивъ ся въ Перемыскôмъ институтѣ 2 роки. Розумѣе спѣвъ нотный, добрй свѣдоцтва и письмо. Мае лѣтъ 29, самотный. Шукае посады.

D. Kurywczak,
495 Third St.
15[?] Albany, N. Y.

Хочешь читати дещо веселого и насмѣятись?

Купи собѣ „**Комара**“.

Три старй рôчники коштують лишь $3.50.

Оденъ рôчникъ $1.25.

Хто хоче дôставати „Комара“ що два тыжднѣ черезъ оденъ рôкъ, нехай зашле 2 доляры на адресу:

„Комар“,
Собѣщина ч. 8.,
Львôвъ, Austria, Galicia.

Тамъ можете дôстати такожь слѣдуючй книжки:

Календарь „Комара“ на рôкъ 1903	15ц.
Новомодный Спѣваникъ	20 „
Деканы зъ гôръ	15 „

!КУПУЙТЕ!

КНИЖОЧКИ для записованя мѣсячнои колекты и другихъ жертвъ на вашу школу, церковь, плебанію и т. д. Можете ихъ дôстати по цѣнѣ 7 центôвъ за одну. Такй книжочки повинна кожда парафія роздати своимъ членамъ. Кождый парафіянинъ повиненъ мати таку книжочку, тогды буде знати, що тй грошѣ якй вôнъ заплативъ на церковь и т. и. ему не пропадуть.

БЛЯНКЕТЫ на метрики хресту, вѣнчаня и похорону по цѣнѣ 2 центы за штуку.

БРАТСКЙ опѣкуны хорыхъ повиннй мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабôсть и т. д. Одна книжка коштуе одного доляря.

— SVOBODA, —
Box 353,
SCRANTON, PA.

Купуйте книжки!

Американьскій шляхтичь	15
Весела книжочка зъ образками	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ историі россійскои православнои місіи въ Америцѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Казка про жида	10
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Якъ повстанъ свѣтъ?	15

Хто передъ Новымъ Рокомъ пришле намъ пôвтора доляра ($1.50) на повысшй книжочки, тому вышлемо всѣ 16 книжочокъ и оплатимо почту.

КНИЖКИ

!ПО ЗНИЖЕНОЙ ЦѢНѢ!

Антоній и Клеопатра	75
Альманахъ	50
Буря, драма Островского	50
Багнітки	10
Богацько галасу зъ нечевя, комедія	50
Вільгельмъ Тель, драма	35
Варвара, драма	30
Вôдродженє Толстого	1.50
Вôзникъ Геншель	75
Въ темрявѣ, драма	15
Викъ (1798—1898)	1.50
Львôвска духовна семинарія	25
Ловы	5
Лихй люде, Мирного	40
Метелики	50
Маруся Богуславка	10
Мôй измарагдъ	100
Матеріялы до украиньско-рускои етнографіи (3 томы) по	100
Монографіи Костомарова	50
Маніфестъ комуністичнои партіи	20
Мелійска Венера	15
Молитвеникъ	50
Осанна	50
Морозенко Мирного	35
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народ. календарь Просвѣты 1900, 1901 и 1902	5
Народ. календарь Просвѣты 1903	10
Новй и перемѣннй звѣзды	5
Нападъ на млынъ	10
Національне питанє въ Норвеіи	5
Не той ставъ	25
Народнй оповѣданя Марка Вовчка	25
Нетлѣ	25
Непропаща сила	10
Народность и еѣ початки	15
Недоспѣвана пѣсня	15
Небо, Флямаріона	50
Нечитальникъ и другй оповѣданя	50
Надельмаеръ, апостолъ свободы	10
Нагула	10
На чужинѣ	10
„Наука“ рôчникъ зъ 1878 р.	3.00
Начала физики	10
На послуханє до Вѣдня	10
Народнй думы	10
Некультурна	15
Наша родина	50
Нарисъ одной добы	10
Отношенія обрядовй въ схôднôй Галичинѣ	25
Оповѣданя зъ всесвѣтнои историі 3 томы по	50
Оповѣданя Коцюбиньского	10

(Дальше буде.)

Повысшй книжки маемо тôлько въ однôмъ або двохъ примѣрникахъ, длятого просимо замовляти сейчасъ.

Сй книжки, котрй понизше списанй можете всегда дôстати!

Абу Касимовй капцѣ	30
Апостолы и Евангелія	35
Библія мала	30
Библія велика	50
Букварь рускій	25
Граматика руска	25
Друга китичка для малыхъ дѣвчатъ	10
Дослѣды зъ поля статистики	10
Енеіда Котляревского	50
Зъ села, оповѣданя	10
Записки школяра	20
Забобоны та ворожбитство	20
И мы въ Европѣ	10
Иванъ Гусъ	5
Кльод Ґе	5
Карбы	25
Каштанка	5
Календарь „Союза“ (1903)	25
Катехизмъ	10
Лисъ Микита	50
Микола Палкинъ	10
Микола Костомаровъ	5
Малый Робінзонъ	10
Народъ въ неволѣ	10
Новомодный спѣваникъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Оповѣданя Стороженка	10
Пѣснословець	50
Пригоды Донъ-Кихота	40
Ревізоръ зъ Петербурга	30
Русины пряшôвскои епархіи	35
Рускій спѣваникъ	40
Судный день	50
Сѣмъ казокъ	50
Словаки чи Русины?	25
Стежечка въ рай	50
Хлопскй пѣсни	10
Читанка трета	40
Яблочникарь, комедія	15
Шекспіръ въ повѣсткахъ	10

(Дальше буде)

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы“.

Всѣ попереднй списы и цѣнники книжокъ суть неважнй.

Зъ замовленями посылайте и грошѣ.

Пишѣть выразно.

Замовлень на суму менчу якъ доляра не принимае ся.

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Книжки повысше выписанй высилаемо сейчасъ по одержаню замовленя.

ВАЖНА НОВИНА.

DR. SAGAMORE

вôдзываесь до хорыхъ и здоровыхъ. Уважайте на себе, не занедбуйте доброи спосôбности. Въ Карбонделъ, Арчболдъ и Пеквилъ хорй и стративший надѣю зôстали уздоровленй черезъ лѣкарѣвъ, що лѣчать зѣлемъ и корѣнями. Тй докторы ґарантують вылѣчене, если слабôсть не е невылѣчима. Безъ взгляду на се, яка е ваша слабôсть прийдѣть до нихъ до великого шатра въ Олифантѣ. Они дадуть вамъ пораду задармо, а жадають заплаты лишь за медицину, котра есть потрѣбна до вашого вылѣченя.

Ванеґо

е знаменитымъ лѣкомъ

на

Мелянхолію,
Нечисту кровь,
Безсонницю,
Руматизмъ,
Нервовôсть,
Болѣ въ крижахъ,
Хоробы печѣнокъ,
Спарене,
Диспепсію,
Бôль головы,
Занечищеный жолудокъ,
Бракъ апетиту,
Печене коло серця,
Невральґію,
Слабости почокъ,
Затверджене,
Нестравнôсть,
Хоробы жѣночй,

и взагалѣ всѣ хоробы, котрыхъ причиною

**Зôпсованый жолудокъ,
Нездорова печѣнка,
або Хорй почки.**

Ванеґо е одинокимъ лѣкомъ на слабости почокъ, мѣхура, помагаючи почкамъ выдѣляти квасъ, уздоровляе зъ руматизму. Лѣчене не всегда наступае сейчасъ, але хто уживае сего лѣку Природы може бути певнымъ уздоровленя. Слабости почокъ суть рôжнй и небезпечнй. Пôзнати ихъ по болю въ крижахъ и головѣ, по горячцѣ, напухненю лиця, бѣгунцѣ, зимныхъ потахъ и т. д. Часто кôнчать ся они смертію.

Всѣ тй слабости лѣчить **Wanego.**

Цѣна за фляшку $1.00.

Ванеґо Славный Чиститель Крови.

Чи ваша печѣнка здорова?

Чи може хора якъ 95 процентъ всѣхъ людей?

Лежить вона на правôмъ боцѣ тѣла.

Хто мае хору печѣнку, того жите е справдѣ нещасливе.

Хоробы Механікôвъ

занятыхъ въ малярствѣ, друкарствѣ, пломберы, майнеры и др. часто хорують на параліжь внутрностей и другй тяжкй недуги. Ванеґо е презервативою и лѣкомъ на затроене мінералами.

Слова правды.

Через ужите

Дра Саґамора
Лѣкôвъ Природы.

Будете довше жити, чути ся лѣпше и выглядати веселѣйше.

Чомубъ не спробувати.

Теперь
Court st. and Diamond Ave.
North Scranton, Pa.

Гей Русини! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ подъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

Длячого маете удаватись до чужихъ, если

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ,

Судія покою и публичный нотарь,

Залагоджуе всякй судовй справы, колектуе спадки, выробляе повномочія и контракты купна въ Галичинѣ и Княжествѣ Познаньскôмъ.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ курсу.

Продае шифкарты на всѣ пароходы до всякои мѣсцевости въ краю и назадъ.

Real Estate. Продае домы, лоты и пожичае грошѣ на будову домôвъ. Асекуруе вôдъ огня въ найлѣпшихъ компаніяхъ.

VICTOR WILUSZ
205 Washington Str.
[?] JERSEY CITY, N. J.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнй склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Сегодня добрй часы!

Коли бажаете выставити гарный нагробникъ на могилѣ померших але дорогихъ Вамъ осôбъ, то пишѣть до насъ по илюстрованый цѣнникъ хрестôвъ. Нашй хресты е сильнй, гарнй и моднй. — Прекрасно выкôнченй, украшенй срѣбломъ або позолочуванй.

Зъ розпятемъ Христа и зъ вôдливаными буквами тай зъ надписею помершого, якои лише захочете.

Адресуйте:

N. Y. Cemetery Monumental Co.
Punxutawney, Pa.

Памятайте Русины, що Русинка

МАРІЯ ЛУЧКОВЕЦЬ

мае гарно урядженый **ГОТЕЛЬ** на розѣ Independence & Vine Str. Nr. 717 въ ШАМОКІНЪ, ПА.

Тамъ забавитесь, ажь мило,
Въ неи добра „виска“, пиво,
Вино, конякъ и циґара
Й господиня гарна, жвава.

— Хочете безпечно и скоро заѣхати до старого краю, або спровадити родину зъ краю, купѣть собѣ шифкарту вôдъ John-a Nemeth-a, 457 Washington St. NewYork, N.Y.

Друкарня „Свободы“

ВЫКОНУЕ:

ТИКЕТЫ, на пікніки, балѣ, выгравки, представленя,
ПАПЕРЫ листовй,
КОВЕРТЫ для братствъ и поодинокихъ людей,
СТАТУТЫ братскй,
КНИГИ параф. и братскй,
КНИЖКИ колекторскй, братскй и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРѢ

и взагалѣ всѣ роботы друкарскй

!!!СТАРАННО, ТАНО И НА ЧАСЪ!!!

АДРЕСЪ: SVOBODA,
BOX 353, SCRANTON, PA.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— въ —

SHAMOKIN, PA., 327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1895 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $4.000.00 Заряджують нимъ:

Н. Габура, М. Колодѣй и М. Пелякъ.

Майнерскй годинки.

ОДИНОКЙ ГОДИНКИ ВÔДПОВѢДНЙ ДЛЯ МАЙНЕРÔВЪ И ИН. РОБОТНИКÔВЪ

Ся годинка мае дуже сильный силвериновый верхъ а въ серединѣ надзвычайно грубе скло. Верхна часть може бути вôдшрубована, але нижна часть есть зроблена зъ одного кусня и не отвирае ся.. Въ наслѣдокъ сего нѣ порохъ, нѣ вода, нѣ вогкôсть не могуть ся дôстати до середины годинки, черезъ що тая годинка е бôльше тревала якъ кожда друга. Верхъ годинки вытримае тиснене 800 фунтôвъ и е ґарантована. що затримае свою барву якъ довго будете жити.

Осередокъ годинки е дуже гарный зъ 7 камѣнцями и ґарантованый на 5 лѣтъ, але при уважнôмъ обходженю ся не зôпсуе ся до кôнця житя. Цѣна лишь $3.25. Зъ спеціяльнымъ осередкомъ, що мае 17 камѣнцѣвъ $4.25. Зъ осередкомъ Elgin ґарантованымъ на 25 лѣтъ $6.25.

Ту саму годинку можете дôстати зъ срѣбнымъ верхомъ

Нема лѣпшои годинки для майнерôвъ и другихъ робôтникôвъ.

C. J. KAPOUN,
1015½ Collins St., JOLIET, ILL. [?]

ИВАНЪ ГЛОВА

JOHN GLOVA (POSTMASTER)

— въ —

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрѣбнй рѣчи до житя, якъ такожь можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае такожъ грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. е на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣжджае тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскй въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй наперы и повномочія. [?]04

Чи вже маете машинку до стриженя?

Якъ нѣ, то чому такъ?

Така выгôдна рѣчь, котру такъ легко можете купити, выплатить ся кождому мущинѣ, що мае волосе на головѣ. Вôнъ обстрижесь нею 3 до 4 разы а вже машинка выплатить ся ему и цѣлй роки може стричи ся нею даромъ.

Добру машинку до стриженя пôшлемо Вамъ за 75 центôвъ.

Лѣпша машинка, якою можете стричи волосе нижше або высше, якъ лишь загадаете, коштуе $1·45. До кождои машинки додаю даромъ одну красну рѣчь.

Замовленя пишѣть до:

S. Keltonik
PUNXUTAWNEY, PA.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

„О май ґали, о байґали, тажь то є друкованый листъ."

Зашлѣть почтову марку по великій, новый, илюстрованый катальоґъ рускихъ и польскихъ друкуючихъ машинокъ, гармонійокъ, граючихъ и кукаючихъ годинникôвъ и иншихъ много до зачудованя интересованыхъ новостей.

Адресуйте листы:
S. KELTONIK,
PUNXUTAWNEY, PA.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Тромейтеръ)
при Рединьскôмъ дипѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячі якъ и зимні перекуски. Потравы прилагоджені на европейскій спосôбъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремі комнаты для родинъ. Найлучшій вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливі напитки. Цѣна дуже мала.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо туть дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

Юліянъ Копистяньскій
(Julian Kopyscianski)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшій напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки доскональй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ

Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЬ
425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякій убраня мужескі складно и дешево.

Хто у него замовить убранє, нѣколи того не пожалуе.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1673

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясеній. Також робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.

Михайла М. Югаса

314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ.

Вôнъ всѣляке мясо мае,
Зъ людьми красно розмовляе
И по руски, по словеньски,
Поанґлицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ доброй справѣ всегда справный,
За рускій народъ крѣпко стоить,
Вражды людской ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що єго тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажь ся серце радуе.

Справедливе чудо у тôмъ люде є,
Що такъ смачного мяса нѣгде не є;
Другі бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Руснаки не жалуємо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо мае,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знае:

Що хто вôдъ Югаса мяса скоштуе,
До смерти не пересмакуе,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милі братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшои бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и уптиво!

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th. Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЄКТРИЧНЫИ ХРЕСТЪ,

званый також хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи. а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюднивъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають єго за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралгію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослабленє, бевсонницю, пригнобленє, гістерію, паралѣжъ, трясенє, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системy. Єго добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ осôбъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ єго силы. Ось два зъ нихъ: Малаиъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь єсмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене. Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанємъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тѣ, котрі мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати нихъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

Выробляе братскі машлѣ, шапки, ôдзнаки, хоругвы, униформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

Можете писати до насъ по руски, словеньски або польски.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мій!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Зводки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танько надзвычайно!

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуетакожь грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА

JOHN J. CAMPTON
Католицкій похоронникъ.

Вынаймае тано керичѣ — ту и на околицю. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

НАЙСИЛЬНѢЙШИМЪ ОРУЖІЕМЪ,

ЯКИМЪ МОЖНА ПОБОРОТИ ХОРОБУ И ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЄСТЬ — НАУКА.

Якимъ способомъ Професоръ Коллинсъ лѣчить хоробы?

Цѣлый свѣтъ признае, що наука есть найсильнѣйшимъ оружіемъ, котрымъ поборюе ся всякі слабости. Лѣкарь, котрый хоче вылѣчити хорого, мусить пôзнати ся на его хворотѣ. Мало учені и недосвѣдчені лѣкарѣ не тôлько що не помагають хворымъ, але противно шкодять имъ. Єсли лѣкарь на певно не пôзнае слабôсть, предпише слабому лѣкъ на якусь иншу слабôсть а такимъ чиномъ не тôлько що не помагае але еще шкодить чоловѣку. Коли бы лѣкарь пôзнавъ ся на хоробѣ и предписавъ хворому потрѣбну медицину, то о много меньше людей умерало бы.

Добре знамый ученець, **Професоръ Коллинсъ** завсѣгды клавъ найбôльшу вагу на те, щобы акуратно пôзнати хвороту. Своею наукою и досвѣдченемъ дôйшовъ до того, що днесь дуже легко пôзнае всякую слабôсть и то безъ похибы.

Професоръ Коллинсъ черезъ свою науку богато добра здѣлавъ для людей, котрі славлять го теперь по цѣлôй Америцѣ. Абы всѣмъ вымогамъ лѣкарскимъ задосыть учинити, вôнъ мусѣвъ свôй закладъ лѣкарскій побôльшити и лучше зарядити. На се вынанявъ великій дôмъ, котрый находить ся пôдъ **№ 140 W. 34th Street,** где продовжуе свою благодарную дѣятельнôсть. Всѣ письма до него треба писати пôдъ тую адресою.

Кождый хворый чоловѣкъ,

котрый потребуе помочи лѣкарской, повиненъ удати ся до **Проф. Коллинса.** Не шукайте за иншими лѣкарями, що бысте потôмъ не каяли ся. **Проф. Коллинса** цѣла Америка знае и кождый вамъ скаже, що вôнъ є оденъ зъ найлучшихъ лѣкарôвъ. Такимъ успѣхомъ въ лѣчиню хворыхъ во всѣхъ слабостяхъ якъ **Проф. Коллинсъ** не може жаденъ зъ лѣкарôвъ похвалити ся.

Професоръ Е. С. Коллинсъ.

Лѣчить всѣ слабости.

Проф. Коллинсъ сейчасъ спôзнае ся на слабости такъ мужеской, якъ и женскôй и лѣчить зъ великимъ успѣхомъ во всѣхъ слабостяхъ а навѣть найбôльше застарѣлі и хроничні хоробы. Хоробы жолудка, серця, печинки, нерокъ, легкихъ, мѣхура, крови, горла, носа, костей и т. д. лѣчить дуже скоро. Особенно звертае увагу на тайні и поглавні хоробы.

Мущины або женщины терпячи на подôбні хоробы, нехай не ганьблять ся, лишь смѣло пишуть до **Проф. Коллинса** на низше подану адресу. Женщины терплячи на мѣсячні непорядки, нехай не зволѣкають довго и чимъ скорше пишуть на подану адресу а **Проф. Коллинсъ** якъ найскорше буде старати ся имъ помогчи

Заразливи хоробы

Професоръ Коллинсъ лѣчить пôсля свого власного способу и ручить за скоре и цѣлковите выздоровлене.

Зъ тысячныхъ листôвъ котрі **Проф. Коллинсъ** дôставъ вôдъ своихъ вылѣченыхъ пацієнтôвъ, подаемо ту кôлька вытягôвъ:

Plymouth, Pa.

Я терпѣвъ черезъ довгій часъ на жалудкову слабôсть. По кождôмъ ѣдженю болѣло мене въ жолудку а ѣджене ся менѣ обридло. Заживавъ всякі захвалюванй лѣкарства, але мнѣ непомагало. Вкôнци такъ я упавъ на силахъ, що не мôгъ емъ нѣякой роботы выконувати. А Проф. Коллинсъ вылѣчивъ меня въ протягу одного мѣсяця. Василь Лисико.

Boonton, N. J.

Высокоповажаный Проф. Коллинсъ! Даю до вѣдомости всѣмъ моимъ краянамъ, що Проф. Коллинсъ є найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнала въ моимъ житю. Я була хвора вôдъ 17. новембра 1901, до 30. юнія 1902. Мала я бите серца и трясламъ ся на цѣлôмъ тѣлѣ. Ходиламъ по розмаитыхъ докторахъ, але то мнѣ непомогло. Опôсля удала ся я до славного Проф. Коллинса и вôнъ мене вылѣчивъ. Теперь я цѣлкомъ здорова. Сердечно вамъ дякую Впов. пане Професорь. Жійте на славу и пожитокъ людскости на многая и благая лѣта!

Марія Барна,
box 218, Boonton, N. J.

Mahanoy City, Pa.

Ваші лѣкарства я получивъ въ *Crystal Falls, Mich.* Теперь я буваю въ Mahanoy City, Pa. Лѣкарства менѣ помогли и цѣлкомъ я здоровъ. Дякую вамъ сердечно. Вы сте великій добродѣй убогихъ, бо такъ лѣчите бѣдного, якъ и богатого. Иншй лѣкарѣ лѣчать лишь тыхъ, що грошѣ мають а и такъ имъ ничь не поможуть. Вы сте найлѣпшій лѣкарь и справедливый чоловѣкъ; до васъ повиненъ кождый удавати ся. Тото подайте до ґазетъ, що бы о васъ кождый знавъ. Сердечно васъ здоровлю

Иванъ Реповай,
606 W. Water St., Mahanoy City, Pa.

Єсли кто є хворый, нехай пише до ПРОФ. КОЛЛИНСА и вôдповѣсть на слѣдуючи пытаня:

Кашлете?
Худнете?
Вомѣтуете?
Маете уплывы?
Тече вамъ зъ устъ?
Маете розвôльнене?
Пече васъ въ горлѣ?
Маете злый апетитъ?
Болить васъ въ боцѣ?
Маете короткій вôддыхъ?
Маете затверджене?
Свербить васъ шкôра?
Трясуть ся вамъ руки?
Маете нечистый языкъ?
Чуете бôль въ костяхъ?
Болить васъ по ѣдженю?
Завертае ся вамъ голова?
Рѣже васъ пôдчасъ мочу?
Маете сильне бите серца?
Курчить вамъ въ животѣ?
Чи скоро лякаете ся?
Чи скоро застуджуете ся?
Чи чуете зиму въ неркахъ?
Чуете бôль на верху головы?
Чи були сте хворі на заразливі хоробы?
Чи чуете ся цѣлкомъ розпаленымъ?
Чи чуете ся слабымъ, коли встаете?

Закладъ лѣкарскій отвореный є кождого дня вôдъ 10. год. рано до 1. год. а по полудни вôдъ 2. до 5. Въ недѣлю лишь вôдъ 10. рано до 1. по полудни.

Пишѣть по руски и адресуйте такъ:

PROF. E. C. COLLINS,
New York Medical Institute, 140 W. 34th St., New York, N. Y